

SESUO RIMUTĖ MARIJA PETRA GARNEVIČIŪTĖ

Švenčiausiosios Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo
Vargdienių seserų vienuolija

VIENUOLIŲ GYVENIMO SAMPRATA APAŠTALINĖJE
ADHORTACIJOJE *VITA CONSECRATA* IR PALAIMINTOJO
JURGIO MATULAIČIO RAŠTUOSE

Darbe nagrinėjama palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio, paskelbusio savąją vienuolių gyvenimo sampratą 1911–1921 m., minčių sąšauka su popiežiaus Jono Pauliaus II Apaštaline adhortacija *Vita consecrata*, paskelbta 1996 03 25, apibendrinančia 1994 m. Vyskupų Sinodo vaisius. Taip susiejama naujausia Visuotinės Bažnyčios mintis apie vienuolių gyvenimą su ankstesnėmis toliaregiškomis lietuvių vienuolių steigėjo ir ugdytojo mintimis. Vykstant arkivyskupo Jurgio beatifikacijos procesui, atsakingi asmenys Romoje stebėjosi jo dvasios bei minčių sąskambiu su Vatikano II Susirinkimo dvasia. Tą sąskambį kun. Stasys Yla išryškino 1977 m. išleistoje biografinėje apybraižoje *Jurgis Matulaitis*, teigdamas: „J. Matulaitis savo išvalgumu, savo idėjomis, savo veiklos metodais bent 50 metų pralenkė laiką“.

Palaimintojo Jurgio ir adhortacijos *Vita consecrata* vienuolių gyvenimo samprata yra labai panaši, betgi pal. Jurgio Matulaičio požiūris į kai kuriuos dalykus yra platesnis ir kartu detalesnis, pavyzdžiui, dėl pasauliečių dvasinio ugdyimo rengiant juos apaštalausti, taip pat dėl natūralių dorybių svarbos, prigimties ir antrigimčio derinimo vienuolių ugdyme. Kita vertus, kai kur, pavyzdžiui, ekumenizmo klausimu, pal. Jurgis susitapatina su savojo laiko Visuotinės Bažnyčios požiūriu, jo nepralenkdamas. Vis dėlto nagrinėtą lyginimą galima reziumuoti taip: adhortacija *Vita consecrata* „skirta pašvęstiems asmenims, kad jie žvelgtų aukštyn“, o pal. J. Matulaitis raštus skiria asmenims, žvelgiantiems aukštyn, ir konkretizuoja jų veiklą, pritaikdamas ją konkrečioms vienuolijoms.

1. ĮVADAS

1987 m., švenčiant Lietuvos krikščionybės 600 metų jubiliejų, popiežius Jonas Paulius II lietuvių marijoną arkivyskupą Jurgį Matulaitį (1871–1927) paskelbė palaimintuoju. Palaimintasis Jurgis yra Bažnyčioje pranašiška asmenybė, – daugelio jo minčių, darbų, sumanymų aidų galime aptikti Vatikano II Susirinkimo dokumentuose. „J. Matulaitis savo išvalgumu, savo idėjomis, savo veiklos metodais bent 50 metų pralenkė laiką“¹.

¹S.Yla, *Jurgis Matulaitis*, Vilnius, 1993, p. 195.

Šventosios Dvasios malone pal. Jurgis sau ir kitiems yra atskleidęs aniems laikams tinkamu būdu Bažnyčios paslaptį ir misiją ir taip prisidėjęs prie visuomenės atnaujinimo. Jis atnaujino pagal naujus socialinio darbo reikalavimus caro represijų sunaikintą vienuolinį gyvenimą Lietuvoje. Atnaujino taip, kad vienuolijos būtų ne uždari, asmeniniam tobulėjimui ar ramybei skirti židiniai, bet socialinio ir kultūrinio darbo branduoliai². 1909 m. rugpjūčio 29 d. pal. Jurgis atgaivino bemirštančią Marijonų kongregaciją. 1918 m. spalio 15 d. Nepriklausomybę paskelbusioje Lietuvos valstybėje lietuviams mergaitėms įkūrė Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo Vargdienių seserų kongregaciją. Vėliau gudų mergaitėms – Jėzaus Eucharistijoje Tarnaičių seserų kongregaciją. Daugeliui tuomet Lietuvoje gyvavusių moterų vienuolių Jurgis Matulaitis yra perredagavęs konstitucijas pagal 1917 m. įsigaliojusio naujojo Kanonų teisės kodekso nuostatas. Jo išvalgos, siekiančios Bažnyčios ateitį, manome, yra aktualios ir šių dienų vienuolijoms, kurios tvarkomos pagal 1983 m. paskelbtąjį Bažnytinės teisės kodeksą.

Šiame darbe mėginsime pal. Jurgio vienuolių gyvenimo sampratą, išreikštą *Užrašuose* ir *Marijonų vienuolijos vedamojoje mintyje ir dvasioje*, palyginti su naujausiu dokumentu apie pašvęstąjį gyvenimą, Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II posinodine Apaštaline adhortacija *Vita consecrata*, kuri apibendrina ir patvirtina vyskupų sinodo 1994 m. įvykusios sesijos darbo vaisius. Sinodo tikslas buvo apmąstyti Dievui pašvęstojo gyvenimo reikšmę ir perspektyvas naujam tūkstantmečiui artėjant. Be vyskupų, į sinodą buvo pakviestas ir gausus būrys Dievui pašvęstojo gyvenimo asmenų, kurie galėjo prisidėti prie bendro apmąstymo. (Lietuvos vienuolijoms šiame sinode atstovavo Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo Vargdienių seserų vienuolijos narė s. Ada Petraškaitė.) Po sinodo 1996 03 25 Šventasis Tėvas paskelbė adhortaciją *Vita consecrata (Pašvęstasis gyvenimas)*, skirtą visoms Dievui pašvęstojo gyvenimo formoms, kurias pripažįsta 1983 m. išleistas Bažnytinės teisės kodeksas. Šiame darbe nagrinėsime tik tuos adhortacijoje minimus dalykus, kurie būdingi vienuolių gyvenimui, neapardami specifinių klausimų, susijusių su kitomis Dievui pašvęstojo gyvenimo formomis. Darbo tikslas – išgilinti į vienuolių gyvenimo sampratą, vadovaujantis pal. Jurgio mintimis. Taip pat ieškosime ugdytosi gairių. Šis darbas turėtų padėti pirmiausia tikybos mokytojams teisingai suprasti vienuolių gyvenimą ir atitinkamai su juo susipažinti moksleivius. Straipsnis gali patarnauti ir platesnei visuomenei susipažinti su vienuolių gyvenimu, taip pat su pal. Jurgio Matulaičio genijumi. „Pal. Jurgis pasirodo Lietuvos vienuolinio gyvenimo horizonte

²Ten pat, p. 193.

kaip didelis milžinas. Taigi į jo dvasią mes turime pagrindo gilintis su dideliu nuoširdumu“³.

Lygindami abu dokumentus, pirmenybę teikiame Jono Pauliaus II adhortacijai, atsižvelgdami į didžią pal. Jurgio pagarbą, meilę ir ištikimybę Šventajam Tėvui⁴.

2. VIENUOLIŲ GYVENIMO BŪDINGIEJI BRUOŽAI

2.1. Vienuolių tikslas ir uždaviniai

Jonas Paulius II dokumente *Vita consecrata*, nušviesdamas Dievui pašvęstojo gyvenimo paslaptį, sustoja prie Kristaus Atsimainymo epizodo. Atsimainymo paveikslas įkvepia visą dokumentą. Adhortacijos pradžioje skelbiamas Kristaus buvimas visame Jo grožyje. Kristus visų gražiausias iš visų žmonių vaikų. Dievui pašvęstasis gyvenimas yra žavėjimasis Kristumi. Vienuolis Jėzuje atranda Dievo grožį. Dievui pasišventęs asmuo ypač išskiria Jėzaus spindėjimą, nes prieš Jėzaus Veidą visos kitos šviesos ir spalvos pranyksta. Jėzus pasirodo kaip begalinis grožis, kuris vienintelis gali visiškai patenkinti širdį. Dievui pašvęstojo gyvenimo uždavinys – parodyti visiško atsidavimo Dievui grožį. Mergelė Marija tobulai atspindi Dievo grožį: „Visa graži yra titulas, kuriuo Bažnyčia Jos šaukiasi“⁵. Ji yra Dievui pasišventusiųjų pavyzdys.

KRISTOCENTRIZMAS. Dievui pasišventusiems yra taip, kaip nusako Šv. Petras: „Viešpatie, gera mums čia būti!“ (*Mt 17,4*). Patį giliausią ir stipriausią vienuolinio gyvenimo veiksmingumą kaip tik išreiškia troškimas pasilikti su Jėzumi, visiškai atsiduoti Jam ir savo egzistenciją išskirtiniu būdu sutelkti Jėzuje. Vienuolis yra pervertas Jėzaus spindesio šviesos⁶. Ant Taboro „trys sužavėti mokiniai girdi iš dangaus aidintį Tėvo raginimą klausyti Kristaus, visiškai Juo pasitikėti, laikyti Jį savo gyvenimo centru“⁷.

Tą raginimą „girdi“ ir pal. Jurgis Matulaitis. *Užrašus* jis pradeda: „Dievas ir Jo garbė tegu būna viduriu viso mano gyvenimo, ašimi, apie kurią suktųsi visos mano mintys, jausmai, norai ir darbai“⁸. Savo patirtį

³ V. Bagdanavičius, *Vienuolinis gyvenimas*, Putnam, 1975, p. 4.

⁴ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, Vilnius 1998, 1913 I 23, p. 70.

⁵ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 28.

⁶ Plg. ten pat, 15.

⁷ Plg. ten pat, 16.

⁸ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910 X 14. p. 3.

jis perduoda vienuolijai. Kad Dievas tikrai būtų visos vienuolijos ir jos atskirų narių gyvenimo centras, reikia visame ieškoti Dievo, visa kuo Dievui patikti, visa daryti didesnei Dievo garbei, į visa įnešti Dievą⁹.

TĖVO INICIATYVA. Tėvo iniciatyva, t.y. kvietimas tik Jam tarnauti, yra pašaukimo į Dievui pašvęstąjį gyvenimą esmė. Tėvas, apdovanojęs savo veltui duodama Meile, laukia atsakymo, ir pasišventęs Jam tą atsakymą išreiškia visišku ir išskirtiniu būdu pasivesdamas Dievo meilei, pasiaukodamas Jam ir Jo planui, tarsi autentiška deginamoji auka¹⁰.

Pal. Jurgis tai nusako Šventojo Rašto frazėmis: Tėvas „iškelia menkuosius iš mėšlo“ (*Ps 113, 7*), „kas yra paika ir silpna išsirinko, kad sugėdintų kas stipru“ (*IKor 1,27*). Viešpats Dievas suranda tinkamus žmones ir juos pašaukęs prie darbo duoda savo malonę: apšvietimą, įkvėpimą, tikėjimą, meilę, šventumo galią¹¹.

Dabar paaiškėja pasišventimo Dievui sąvoka. Pašventimo aktas yra Dievo ir žmogaus abipusio dialogo padarinys: Dievas nieko nepasisavina be žmogaus sutikimo, bet ir žmogus nepasišvenčia, jei Dievas jo nešaukia ir nepašvenčia. Teologine prasme „pašvęsti“ reiškia pašventinti, sudievinti, išskirtinai pavesti Dievui. Dievui „pašvęsti“ reiškia, kad Jis visiškai pasisavina, paskiria žmogų sau išskirtiniu būdu, pripildo savojo šventumo, pakviečia intymiam bendravimui su Juo, pakeičia vidinį pasaulį, ypač supanašindamas su Kristumi Pašvęstuoju. Žmogui „pasišvęsti“ reiškia patikėti Dievu, leisti, kad Jis pasisavintų, aktyviai suvokti Jo veikimą, Jam atsiduoti be jokių ribų ir sąlygų. Ir visa tai yra atsiliepiamas į Dievo meilę ir atsidavimą žmogui, kaip atsiliepiamas į Jo malonės veikimą žmoguje. Pašventimas nėra tik atsižadėjimas, tai yra Bažnyčioje išgyvenamas ypatingas Kristaus paslapties priėmimas¹².

Mergelė Marija stovi prie Dievui pašvęstojo gyvenimo pašaukimų lopšio. Tai nereiškia, kad Ji pašaukia, Marija yra pašvęstųjų Motina, nes jų „taip“ sujungia su savuoju. Tik jos „taip“ , atiduodant save Dievui, padarė įmanomą pašvęstųjų „taip“¹³.

KRISTAUS GYVENIMO FORMA. Svarbiausias Dievui pašvęstojo gyvenimo uždavinys yra parodyti visiems žmonėms Jėzaus gyvenimo formą. Evangelijos patarimų profesijos vykdymu, Jėzaus – skaistaus, beturčio ir

⁹ Plg. *Arkiv. Jurgio Matulevičiaus-Matulaičio M.I.C. Instrukcijos bei nurodymai N.Pr.Šv.P. Marijos arba Marijonų vienuolijai, Marijonų vienuolijos vedamoji mintis ir dvasia, Marijampolė, 1928, 1 (toliau – J.Matulaitis, MVVMD).*

¹⁰ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, Vilnius, 17.

¹¹ Plg. J.Matulaitis, *Užrašai*, 1910 XI 17, p. 21.

¹² Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 16.

¹³ Plg. ten pat, 28.

klusnaus – charakterio bruožai įgyja regimą ženklą pasaulyje¹⁴. Pašvęstieji tampa apaštalais, t.y. pasauliui parodo Dievo Kristaus akivaizdumą, artumą ir tikinčiųjų žvilgsnį nukreipia į Dievo karalystės, kuri jau veikia žemėje, bet galutinai bus baigta danguje, paslaptį¹⁵. Dievas kviečia tuos, kuriuos nori, ir suteikia jiems Evangelijos patarimų dovaną, kuri yra Kristaus gyvenimo forma, – Kristaus, kuris neturi kitos meilės, kaip tik mylėti Tėvą, kuris neturi kito turto, tik tai Tėvą, kuris neturi kito gyvenimo projekto, kaip tik vykdyti Tėvo valią. Visko atsisakyti ir sekti paskui Viešpatį yra tinkama visų laikų pašvęstųjų programa¹⁶. Žvelgdami į Mariją, pašvęstieji mokosi gyventi, besąlygiškai priklausydami Dievui ir sekdami Kristumi neturte, skaistume bei paklusnume.

Palaimintasis Jurgis pabrėžia, kad pašaukimo esmė ir branduolys yra savo valia priimtas ir noriai vykdomas savęs išsižadėjimas: savo ištaigų, smagumų, užgaidų ir malonumų – tai yra kūno pageidimų, vykdamas skaistumo patarimą; šio pasaulio – jo turtų, gėrybių – tai yra akių pageidimo, vykdamas neturto patarimą; jo tuščios garbės – tai yra gyvenimo puikybės, vykdamas klusnumo patarimą¹⁷. Taip vienuoliai viską pašvenčia, kad Viešpaties vardas būtų visur garbinamas, kad mūsų Motina šv. Bažnyčia augtų ir klestėtų. Pasak pal. Jurgio, tai išeina ir visuomenės naudai¹⁸.

MISIJA. Vienuolių pašaukimų pareiga – visiškai atsidėti misijai. Šventoji Dvasia – kiekvieno pašaukimo ir kiekvienos charizmos šaltinis padaro, kad Dievui pašvęstasis gyvenimas taptų misija taip, kaip misija buvo visas Kristaus gyvenimas. Čia labai svarbi Evangelijos patarimų profesija. Ji padaro žmogų visiškai laisvą Evangelijos tarnybai¹⁹.

Misija yra esminis dalykas visiems institutams, bet pirmiau negu misija pasireiškia išoriniais darbais, vienuolių misija yra parodyti gyvąjį Kristų. Tai svarbiausias Dievui pašvęstojo gyvenimo uždavinys. Vykdydamas Evangelijos patarimus žmogus, tapęs panašus į Kristų, leidžia Kristui būti ir veikti žmonių išganymui²⁰.

Palaimintasis Jurgis rašo, kad taip kaip šventieji stengiasi tapti kas kart labiau panašūs į Kristų, pašvęstasis, siekdamas Kristaus tikslo –

¹⁴ Plg. ten pat, l.

¹⁵ Plg. ten pat, l.

¹⁶ Plg. ten pat, 18.

¹⁷ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910 X 15, p. 4.

¹⁸ Plg. ten pat, 1910 X 24, p. 13.

¹⁹ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 72.

²⁰ Plg. ten pat, 72.

įvykdyti Dievo karaliją žemėje, turi vartoti Kristaus priemones – visišką savęs išsižadėjimą, pažeminimus, persekiojimus, kentėjimus²¹.

Pašventimas. Svarbiausias misijos elementas yra pašventimas. Dievui pašvęstasis gyvenimas įpareigoja naujam, skirtingam nuo Krikšto ir Suvirtinimo, skirtingam nuo Kunigystės pašventimui. Adhortacijoje Nr. 30 kalbama apie naują, aukštesnę pašventimą, kuri atitinka ypatinga Šventosios Dvasios dovana, padedanti pašauktajam atlikti savo pašaukimą ir misiją. Šis naujasis pašventimas gali pateikti pasauliui Jėzų besimeldžiantį, skautų, neturtingą, todėl pats pašventimas, kuris Bažnyčioje supažindina su Jėzaus gyvenimo būdu, tampa svarbiausiu misijos elementu. Pašventimas, kuris pašvęstajam suteikia Kristaus gyvenimo formą, siunčia būti Kristumi šiame pasaulyje, būti Kristaus atminimu pasaulyje, kuris Jį ignoruoja. Dievui pašvęstasis gyvenimas padeda Bažnyčiai ir pasauliui išlaikyti akyse gyvą Kristaus asmenį, toliau evangelizuojantį ir atperkantį.

„Taigi pašvęstasis gyvenimas iš tikrųjų yra gyvoji Jėzaus, įsikūnijusio Žodžio, gyvenimo ir veikimo, santykio su Tėvu ir su broliais atminimas. Tai gyvoji Išganytojo gyvenimo ir naujienos tradicija“²².

Pal. Jurgis Matulaitis ypač pabrėžia pasišventimą kaip misijos elementą. Būtent pasišventimą Bažnyčiai, jos klestėjimui, palaikymui²³. Taigi Evangelijos patarimai nėra tik asketinis savęs realizavimas, bet dar labiau – aukščiausias būdas atsiduoti misijai. Palaimintasis nurodo, kad įmanoma visiškai atsiduoti ir pasišvęsti tik visai savęs išsižadėjus²⁴.

Patarimai padeda geriau tarnauti broliams, nes misija prasideda, kai laisva valia vienuolis ištaria „taip“ Dievui. Aukščiau visko yra vienuolių „taip“, ištartas Viešpačiui. Pašvęstieji sako Viešpačiui: Tu esi vienintelė mano meilė, Tu esi vienintelis mano turtas, Tu esi visa mano valia. Taip yra parodomasis visiškasis Kristaus atsidavimas Tėvui. Kuo labiau vienuolis yra atsidavęs Tėvui, tuo labiau gaivinamas Šventosios Dvasios, gali veiksmingiau bendradarbiauti Kristaus misijoje ir dirbti žmogaus atnaujinimo darbą²⁵. Pašvęstojo gyvenimo modelis yra pirmoji Dievo mokinė, sutikusi tarnauti Jo sumanymui, visiškai Jam save atidavusi – Švč. M. Marija iš Nazareto. Nuo nusiteikimo, kuri išreiškia Marija Apreiškimo metu: „Štai aš Viešpaties tarnaitė, tebūna man, kaip tu pasakei“ (*Lk 1,38*), prasideda kiekviena pasiuntinybė²⁶.

²¹ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910 X 14, p. 3.

²² Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, Vilnius 1996, 22.

²³ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910 X 15, p. 3-4.

²⁴ Plg. ten pat, p. 4.

²⁵ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 25.

²⁶ Plg. ten pat, 18.

Sėkminga misijos sąlyga yra apaštalo širdies perkeitimas. Neperkeitus širdies kiekviena išorinė pastanga yra tuščia. Taip pat misijos tikslas – kitų žmonių širdies perkeitimas. Tai gerai suprato pal. Jurgis, kiekvienam nurodydamas pirmiausia rūpintis savo šventėjimu ir tobulėjimu, „tokia gi Dievo valia – jūsų šventėjimas“ (1 Tes 4,3). Toliau rūpintis, kad galėtų sėkmingiau ir geriau dirbuotis kitų išganymui ir tobulinimui²⁷.

Specifinė misija. Kiekvienas institutas dar turi ir savo specifinę misiją.

Misija gali būti ypatingas sekimas Jėzumi Jo konkrečioje veikloje. Tai priklauso nuo instituto charizmos, kiekvienas institutas dirba pagal specifinę misiją. Antai kontempliatyvusis gyvenimas imituoja Kristaus meldimąsi ant kalno; yra institutų, kurie seka Jėzaus meile vaikams; yra institutų, kurie seka Jėzumi, globojančiu ligonius, mokančiu minias; yra sekančių Jėzumi, kuris darė gera visiems.

Steigėjo charizma numato pastoracinę veiklą. Taigi vienodai būtini tiek asmeninis liudijimas, tiek apaštalavimas ir darbai, skirti žmonijos pažangai. Ir asmeninis liudijimas, ir apaštalavimas, ir kita ženkliną Kristų, kuris buvo pašvęstas Tėvo garbei ir siųstas pasaulin brolių ir seserų išganymui²⁸.

Pal. Jurgis kaip specifinę misiją vienuolijai numato: „<...> gyventi maldingu, viduriniu dvasišku gyvenimu, bet drauge veikliu, darbiu, intensyvišku gyvenimu. Mūsų pavyzdys tebūna Jėzus Kristus, ne tik ramiai dirbantis Nazareto namely, ne tik Kristus save varginantis, badaujantis per 40 dienų dykavietėj, ne tik Kristus, praleidžiantis naktį besimeldamas, bet ir Kristus dirbantis, verkiantis, kenčiantis, Kristus tarp minių, Kristus, aplankantis sodžius ir miestus, aplankantis nusidėjėlius, prasčiokėlius, lygiai kaip ir mokytus, teisingus ir turtuolius, Kristus, mokantis ir atremiantis parizėjų priekaištus, Kristus, ieškantis paklydusios avelės, Kristus kenčiantis, persekiojamas, kuriam prisieina slapstytis, kad išvengus priešų neapykantos. Mes ketiname kaip jo pavyzdį atsižvelgti į Šv. Povilą apaštalą, jo veiklų gyvenimą, į jo drąsą ir narsumą“²⁹.

Broliškas gyvenimas. Vienuolinis gyvenimas dalyvauja Kristaus misijoje ir kitu savitu būdu, būtent brolišku gyvenimu bendruomenėje misijos dėlei. Kuo uolesnis bus įsijungimas į specifinę instituto misiją, kuo broliškesnis bendruomeninis gyvenimas, tuo labiau vienuolinis gyvenimas bus apaštališkas. Taigi broliškas gyvenimas bendruomenėje jau yra misija. Bendruomenė išpažįsta Tėvą, o Tėvas nori padaryti vieną šeimą;

²⁷ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 5.

²⁸ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 72.

²⁹ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911 III 7, p. 58.

išpažįsta Sūnų, o Sūnus sujungia visus į vienybę; išpažįsta Šventąją Dvasią, kuri Bažnyčioje yra vienybės pagrindas, kuri be paliovos įkvepia vienuolių bendruomenes³⁰. Broliška meile vienuoliai parodo, kad jie yra tikri Kristaus mokiniai (plg. *Jn 13,35*). Tai yra misionieriškas ženklas, turintis labai didelę jėgą.

Adhortacijoje vienuoliai raginami gyventi pirmųjų krikščionių pavyzdžiu (plg. *Apd 2,42–47*), nes Bažnyčia „nori kaip pavyzdį pasauliui rodyti bendruomenes, kuriose tarpusavio dėmesys padeda įveikti vienetą, bendravimas skatina visus jausti bendrą atsakomybę, atleidimas gydo žaizdas, stiprina kiekvieno asmens vienybės siekimą“³¹. Broliškos bendruomenės prisideda prie naujosios evangelizacijos, nes per jas Bažnyčia parodo savo tikrąjį veidą nūdienos žmonijai.

Palaimintasis Jurgis, sekdamas ankstesniais autoriais, taip pat vienuoliams nurodė pirmąsias Bažnyčios pavyzdį ir ragino plėsti bendrą gyvenimą „kaip visų dvasios gėrybių gamintoją, nes tai kuo daugiausia jiems padės, kad vienas kitą gelbėtų nelaimėje, kad gintų savo vardo ir pareigų neliečiamybę ir juo labiau plėstų šventąjį mokslą, kad rūpestingiau išlaikytų savo pašaukimą ir bendromis jėgomis tarnautų sielų pažangai“³².

Broliškas gyvenimas visuomenei, kuri, to nesuvokdama, ilgisi beribio broliškumo, yra veikli pranašystė.

Matome, kad pašvęstasis gyvenimas apaštalauja Dievui pašvęstu savo gyvenimu, specifine kiekvieno instituto misija ir brolišku gyvenimu. Šie trys dalykai vienu metu nusako, kas yra pašvęstasis gyvenimas. Tai bendra Dievui pašvęstojo gyvenimo misija.

ESCHATOLOGINĖ PRIGIMTIS. Dievui pašvęstajam gyvenimui būdingas eschatologinis pobūdis.

Kas gyvena visiškai dėl Dievo, tas gyvena troškimu Jį sutikti, troškimu pasinerti dieviškos meilės spindesy. Adhortacijoje Nr. 26 cituojama Evangelijos frazė: „kur tavo lobis, ten ir tavo širdis“ (*Mt 6,21*). Trokšdamas aprėpti Dievą – lauki, laukdamas – įsipareigoji, o įsipareigodamas – liudiji. Vienuoliai žvelgia į paskutinius veiksmus kaip į svarbiausius ne tam, kad pabėgtų nuo žemiškos realybės, bet kad įsigilintų į patį įsipareigojimą. Tai nėra inertiškas laukimas, nors ir kuriant būsimąją karalystę jis pasireiškia darbu ir misija³³. Taigi šitas Dievo karalystės laukimas – eschatologinė dimensija pasikeičia į misiją, virsta misija, kad karalystė

³⁰ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 21.

³¹ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 45.

³² J. Matulaitis, *MVVMD*, 45.

³³ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 27.

plisų čia ir dabar. Dievui pašvęstasis gyvenimas visada buvo kuriamas pagal šią pagrindinę viziją: šio pasaulio dalykai praeina, visa yra tuštybė, o visų tikriausia tikrovė yra būsimoji ateitis. „Pašvęstasis gyvenimas yra nelyginant ateities gyvenimo sakramentas“³⁴.

Taip pašvęstieji skelbia Dievo ir būsimąjo gyvenimo primatą, kuri išreiškia sekimas skaisčiu, beturčiu ir klusniu Kristumi³⁵. Taip jie dalyvauja pranašiškoje Kristaus funkcijoje³⁶.

Palaimintasis Jurgis atskirai apie eschatologinę vienuolių gyvenimo dimensiją nekalba. Tik iš trumpų nuorodų, kai vartoja Evangelijos frazes, galime spręsti, kad ši mintis jam buvo sava. Pagrindinis darbas, siekiant būsimosios karalystės, yra šventumo siekimas: „Nereikia niekad gailėtis savo dvasiškam išstobulinimui nei laiko, nei triūso, reikia tam svarbių svarbiausiam darbui visa širdimi atsiduoti. Ką padės, kad ir visą pasaulį žmogus apgalėtų ir apimtų, jei savo sielai padarytų nuoskaudą arba mažiausią nuostolį“³⁷. „Visi tegu pasisavina šią Kristaus išarmę: „Ieškokite tad pirmą Dievo karalystės ir Jo teisybės, o visa tai bus jums pridėta (Mt 6,33)“³⁸.

Pašaukimas pirmiausia ieškoti Dievo karalystės reiškia raginimą atsiversti, gyventi savęs išsižadėjimu, vien tik Viešpačiui, kad Jis būtų visiems viskas. Tai įsakmus reikalavimas atsiversti ir tapti šventiems. Pašvęstasis, sekdamas Marija, visą save paaukvoja Kristaus atėjimui, o Kristus paima iš jo žmogystės papildymą, kad galėtų ir toliau būti regimas Jo gyvenimo būdas.

Evangelijos patarimų profesija visada buvo Bažnyčioje ypatingas kelias į šventumą³⁹.

2.2. Evangelijos patarimai

ŠVČ. TREJYBĖS DOVANA. Evangeliniai patarimai yra Švenčiausiosios Trejybės dovana. Dievui pašvęstojo gyvenimo užduotis skelbti tai, ką Tėvas Dvasioje per Sūnų atlieka savo meile, gerumu ir gražumu trapioje žmogaus prigimtyje⁴⁰.

Vita consecrata Nr. 20 yra Bažnyčios Tėvo citata. Kalba vienuolis, kuris prisiartino prie Kristaus, kontempliavo visą grožį, prisiėmė Kristaus gyvenimo formą ir buvo nuvestas iki tobulumo viršūnių. Jis nesupranta

³⁴ V. Gambino, *Rekolekcijos –1998*, Marijampolė, 1999, p. 32.

³⁵ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 89.

³⁶ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 84.

³⁷ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910 X 22, p. 6.

³⁸ J. Matulaitis, *MVVMD*, 24.

³⁹ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 35.

⁴⁰ Plg. ten pat, 20.

savęs paties, stebisi savimi pačiu ir nebežino, ką toliau daryti, kokiems darbams, kokiems užmojams panaudoti tuos nuostabius dieviškus stebuklus, nes viskas yra pasikeitę.

Panašų išpažinimą randame ir palaimintojo J. Matulaičio *Užrašuose*: „Jaučiu gerai, kad tik tada žmogus tikrą Dievo sūnų liuosybę įgyji, kada išsinėręs iš savimeilės kailio apsisiauti Kristaus dvasios ir malonės rūbu, kada savęs ir šio pasaulio, ir piktos dvasios tikrai išsižadėjęs, pradedi įeiti, įsigilinti į Viešpatį Dievą, kada savo sugedusį kūną ir šio pasaulio ankštutėlę gūžtelę dvasia apleidęs, apsigyveni Aukščiausiojo būstuose: kaip tada pasidaro protas aiškus, laisva dvasia, širdis plati ir atvira“⁴¹.

ATSAKAS Į PASAULIO IŠŠŪKIUS. Pasaulis Bažnyčiai meta tris pagrindinius iššūkius, kurie tiesiogiai susiję su Evangelijos patarimais. Ir tai skatina Bažnyčią, ypač pašvęstuosius asmenis, atskleisti ir liudyti Evangelijos patarimų antropologinę reikšmę. Pašvęstieji, pasirinkę Evangelijos patarimus, galima sakyti, siūlo „dvasinę terapiją“ žmonijai, kad ji atsisakytų kūrinių stabmeldystės⁴². Į hedonistinės kultūros iššūkį Dievui pašvęstasis gyvenimas atsiliepia džiugia tobulo skaistumo praktika, o tai įmanoma tik Kristaus malone. Pasinėręs Kristuje apsireikšusioje trinitarinės meilės paslapyje ir ją kontempliuodamas, pašvęstasis asmuo jaučiasi pajėgus radikaliai ir visuotinei meilei, duodančiai jėgų valdytis, laikytis drausmės, kad nepatektų jausmų ir instinktų vergovėn. Skaistumas pasireiškia kaip džiaugsmo ir laisvės patirtis⁴³. „Kristuje galima mylėti Dievą visa širdimi ir, iškeliant tą meilę virš kiekvienos kitos meilės, su Dievo laisve taip pat mylėti kiekvieną kūrinį“⁴⁴.

Palaimintasis Jurgis labai plačiai apibūdina skaistumą. Skaisti širdis – tai širdis be nuodėmių, esanti pašvenčiamosios malonės būklės, galinti atlikti antgamtinius veiksmus. Skaisti širdis nuolat valdo ir malšina netinkamus polinkius bei geidimus, kad būtų pajėgi mintis atitraukti nuo kūrinių. Ji mato visuose kūrinuose Kūrėją, Jo ieško ir Jį myli. Dievą laiko savo gyvenimo ir darbų centru. Skaisti širdis kūrinius myli tik dėl Dievo, Dievuje ir pagal Dievo švenčiausiąją valią⁴⁵.

Palaimintasis vienuolius ragina laikytis kuo arčiausiai Kristaus, o kas nėra iš Dievo ir dėl Dievo iš savo širdies išrauti, ryžtingai save pergalėti, stengtis nuoširdžiai ir tikrai visko išsižadėti ir visiškai atsidėti Dievo tarnavimui⁴⁶. Savo mintis vėlgi pagrindžia, papildo, išplečia Šventojo Rašto

⁴¹ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910 XI 17, p. 23–24.

⁴² Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 87.

⁴³ Plg. ten pat, 88.

⁴⁴ Ten pat.

⁴⁵ J. Matulaitis, *MVVMD*, 33.

⁴⁶ Ten pat, 13.

žodžiais. Pavyzdžiui: „Ir kiekvienas, kas paliko namus, brolius, seseris, tėvą, motiną, vaikus, dirvas dėl manęs, gaus šimteriopai ir paveldės amžinąjį gyvenimą“ (Mt 19,29). Būtent tikėjimas, naujojo dangaus ir žemės laukimas, kaip pabrėžia pal. Jurgis, yra paskata ugdyti skaistumą⁴⁷.

Nuosavybės ištroškusiui pasauliui, tarnaujančiam Mamonos kultui, pašvęstasis gyvenimas atsako evangelinio neturto profesija. Svarbiausia neturto prasmė – liudyti Dievą, tikrąjį turtą. Evangelinis neturtas vertingas tuo, kad primena palaiminimą sekti beturčiu Jėzumi.

Adhortacijoje reikalaujama, kad pašvęstieji naujai ir ryžtingai atsizadėtų, laikytųsi paprastumo ir saikingumo kriterijų. Toks liudijimas eina greta išskirtinės meilės vargšams ir ypač pasireiškia pasirenkant pačių vargingiausių žmonių gyvenimo sąlygas⁴⁸.

Palaimintasis J. Matulaitis taip pat pasaulio „turtams“ priešpriešina Kristaus neturtą: „Kaip pasaulininkai labai stropiai ieško tai, kas yra pasaulio, ir myli turtus, garbę, gerą vardą, šlovę, gyvenimo ištaigas ir panašius dalykus, taip ir tie, kurie tikrai seka Kristumi, tegu trokšte trokšta apsivilkti Kristaus rūbais ir ženklais, būtent, kad būtų pasiruošę ne tik tai kęsti neturtą ir visa ko stoką, ne tik tai vengti ir nesiekti vienuolijoje ar už vienuolijos išaukštinimų, garbės ir vyresnybių, bet, priešingai, Dievo malonei padedant, kantriai kęsti šmeižimus, niekinimus, užgavimus, neteisius liudijimus, persekiojimus, ištrėmimą, kalėjimus ir išblaškymą, kad tuo ligi kurio laipsnio taptų panašūs į savo Mokytoją ir Vadą Jėzų Kristų, kuris, turėdamas prieš save džiaugsmo, išsirinko kryžių, niekindamas gėdą (plg. Žyd 12,2)“⁴⁹.

Matome, kad ir pal. Jurgio radikalumas eina iki visiško kryžiaus neturto, dalyvavimo atperkančioje Kristaus mirties paslapyje⁵⁰.

Nežabotos laisvės siekimo iššūkiui pašvęstasis gyvenimas atsako jam būdingu klusnumu. Pašvęstasis gyvenimas atkuria Dievo Sūnaus klusnumą Tėvui ir liudija, kad klusnumas neprieštarauja šventai laisvei. Klusnumas, gaivinamas meilės, vienija vieno instituto narius, kartu siekiančius suprasti Tėvo valią, nepaisant dovanų skirtingumo ir gerbiant kiekvieną asmenį⁵¹.

Pal. Jurgis Matulaitis tobulą klusnumą laiko tvirčiausiu vienuolijos pamatu ir tikru, net tikriausiu vienybės ryšiu. Todėl jis ragina vienuolius būti visai „permatomus“ ir nieko nedaryti be vyresniųjų žinios, sutikimo ir pritarimo, ir juo noriau tai vykdyti tada, kai vienuolijoje yra palikta

⁴⁷ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 88.

⁴⁸ Plg. ten pat, 90.

⁴⁹ J. Matulaitis, *MVVM*, 14

⁵⁰ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 90.

⁵¹ Plg. ten pat, 91.

Dievo vaikų laisvė⁵². Taigi palaimintasis nurodo sąmoningą klusnumą, derinantį Dievo vaikų laisvę su tobulu klusnumu.

Pakludamas vyresniesiems, pašvęstasis asmuo visada yra tikras, kad iš tiesų dalyvauja misijoje, seka paskui Viešpatį, o ne pataikauja savo įnoriams ar lūkesčiams⁵³.

Pal. Jurgis, ištikimas vienuolių gyvenimo tradicijai, ragina vienuolius visiškai pasiduoti vyresniųjų sprendimams, o savo iniciatyvą didinti Dievo garbę ir gelbėti sielas nuolat derinti su klusnumo dorybe⁵⁴.

Mergelė Marija primena pašvęstiesiems absoliučią Dievo pirmenybę – Dievui tereikia vieno dalyko, kad galėtų atlikti savo nuostabius darbus, t.y. nusiteikimo paklusti. Šventoji Dvasia galėjo Marijoje ir iš Marijos pradėti laike Amžinojo Tėvo Sūnų tik todėl, kad Ji buvo klusni.

2.3. Vienybė su Bažnyčia.

Pašvęstasis gyvenimas yra Bažnyčios širdyje ir vienas esminių Bažnyčios misijos elementų. Pašvęstieji parodo, kad Jėzus yra Bažnyčioje⁵⁵. Pašvęstasis gyvenimas rodo neišsemiamą Šventosios Dvasios jėgą, kuri regimai veikia Bažnyčioje. Šventoji Dvasia ugdo Jėzaus asmenį, o pašvęstieji parodo Jėzaus asmenį gyvenime, taigi Bažnyčioje vyksta nuolatinis Kristaus rodymas. Štai kodėl vienuoliai rodo tą intymiąją krikščionio pašaukimo prigimtį, rodo visos Bažnyčios, kaip Kristaus Sužadėtinės, veržimąsi link Kristaus. Daug kartų buvo kalbama Sinode, kad vienuolinis gyvenimas ne tik praeityje atliko svarbų vaidmenį Bažnyčioje, bet yra didelė ir būtina dovana taip pat ir šių laikų Bažnyčioje⁵⁶.

Pašvęstasis gyvenimas Bažnyčioje tarnauja kiekvieno tikinčiojo, pasauliečio ar dvasininko, gyvenimo pašventinimui, kartu primindamas, kad į sakramentais išlietą širdyse Dievo meilę ir šventumą reikia atsiliiepti gyvenimo šventumu⁵⁷.

Vienuolių gyvenimas, panaudotas Viešpačiui mylėti ir tarnauti, atiduoti Jo asmeniui ir Jo mistiniam Kūnui, yra brangūs tepalai, išlieti kaip grynios meilės aktas (plg. *Jn 12,3–7*), ir yra ženklas nesavanaudiško pertekliaus. Iš to be atodairos „išlieto“ gyvenimo sklinda kvapas, kuris pripildo visą namą, Dievo namus, Bažnyčią⁵⁸.

⁵² Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 40.

⁵³ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 92.

⁵⁴ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 21.

⁵⁵ V. Gambino, *Rekolekcijos –1998, 1999*, p. 1.

⁵⁶ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 3.

⁵⁷ Plg. ten pat, 33.

⁵⁸ Plg. ten pat, 104.

Palaimintojo Jurgio bruožas – karšta meilė Bažnyčiai. Jis paliko gyvenimo, „išlieto“, „išėkvoto“ iš meilės Kristui ir Jo mistiniam Kūnui – Bažnyčiai, pavyzdį. Misionieriško veržimosi pavyzdį: „Širdis mano dega. Norėčiau iki paskutiniam savo kraujo lašeliui paaukoti už Tave, viską atiduoti, visko išsižadėti – ir gyvenimo, ir visko, kad tik Tavo garbė augtų ir Tavo Bažnyčia tarptų ir kultų. <...> Jei valia prašyti, tai duok, Viešpatie, kad aš būčiau Tavo Bažnyčioje nelyginant ta mazgotė, puodkelė, kuria viską valo, o suvartoję meta šalin kur į tamsiausią ir bjauriausią kampą, tegul ir aš taip tapčiau suvartotas ir sunaudotas, kad tik Tavo Bažnyčioje būt nors koks kampelis geriau išvalytas, kad tik Tavo name būtų šiek tiek švariau ir skaisčiau“⁵⁹.

Tokį pat karštą raginimą pal. Jurgis perduoda ir savo broliams: „savo gyvenimą pašvęsti Dievui, Bažnyčiai; sudilti, sunykti darbuose, varguose ir kovose dėl Bažnyčios“⁶⁰, nes „Bažnyčia turi būti aukščiau statoma už visus šios žemės turtus, gėrybes, ieškinius ir siekinius, kad ir prakilniausius“⁶¹.

Pašvęstasis myli Bažnyčią, kaip ją mylėjo Šv. Pranciškus Asyžietis, Šv. Ignacas Lojola, Šv. Kūdikelio Jėzaus Teresė. Ir pal. Jurgis sušunka:

„Šv. Katalikų Bažnyčia, tikroji Kristaus karalija ant žemės, karščiausiai mano numylėtoji! Jei tave užmirščiau, tegul būna užmiršta mano dešinioji, tegul mano liežuvis pridžiūsta prie gomurio, jei aš tavęs neatsiminčiau, jei aš tavęs nelaikyčiau, mano mieliausioji Motina, už visų didžiausią savo linksmybę!“⁶²

Vita consecrata Nr. 46 pavadintas *Sentire cum Ecclesia* – *Jausti su Bažnyčia*. Ir palaimintasis J. Matulaitis sakė: „Paprastai Dievas duoda mums tik supratimą, ko Bažnyčiai reikia, o jau mes patys turime stengtis su Dievo padėjimu tuos reikalus atlikti“⁶³.

„Jurgiui Matulaičiui būdingas šūkis „Jausti su Bažnyčia“. „Jausti“ – vadinasi, kartu klausti ne tik savęs, imtis atsakomybės, bet ir sverti, dar kartą sverti, ar tai atitinka giliausią Bažnyčios mintį. J. Matulaičio *Užrašai* rodo, kaip jis šiuo atžvilgiu buvo jautrus. Būdamas drąsiai pažangus, pralenkiantis kitus formomis ir priemonėmis, jis taip pat gerai suvokė, kas savo esme šventa, patvaru, nekeistina. Šių laikų negalvojimui, dažnai ir nepakankamam dalykų supratimui ypač reikėtų J. Matulaičio gilumo“⁶⁴.

Marijonų vienuolijos vedamojoje mintyje ir dvasioje Nr. 23 išreikšta pareiga jausti kartu su Bažnyčia, t.y. būti gaivinamam Bažnyčios dvasios –

⁵⁹ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911 I 13, p. 33.

⁶⁰ Ten pat, 1910 X 27, p. 18.

⁶¹ Ten pat, 1910 X 24, p. 9.

⁶² Ten pat, 1910 X 27, p. 17–18.

⁶³ Ten pat, 1910 X 17, p. 21.

⁶⁴ S. Yla, *Jurgis Matulaitis*, p. 195.

kartu su ja džiaugtis ir liūdėti ir viską daryti, kad ji klestėtų. Pirmiausia studijuoti popiežių raštus, juos aptarti⁶⁵. Bažnyčioje gali iškilti reikalų ir uždavinių, kurie neaptarti hierarchijos formaliais įsakymais bei pavedimais, bet kuriuos gali gyvai pajusti kai kurie katalikai. Ir jei šie uždaviniai yra teisėti Bažnyčios uždaviniai, vienuolija ne tik gali, bet ir turi pareigą imtis jų vykdymo⁶⁶. Būtent taip buvo atnaujinta Marijonų vienuolija, – pal. Jurgis pajuto reikalą atgaivinti vienuolijų gyvenimą Lietuvoje, slaptai pertvarkė ordiną į modernesnę kongregacijos formą, kuri leidžia lanksčiau prisitaikyti prie kintančių aplinkybių.

Visuotinumą ir bendrystės pobūdį, būdingą pašvęstojo gyvenimo institutams, ypač išreiškia tvirta jų vienybė su Petro Įpėdiniais⁶⁷, bendradarbiavimas su hierarchija, su daline Bažnyčia, kur jie drauge su vyskupu darbuojasi evangelizavimo, katechezės, parapijų gyvenimo srityse⁶⁸.

Pal. J. Matulaitis nurodo siekti vien Dievo garbės ir savo bei kitų išganymo su Katalikų Bažnyčia, Bažnyčioje ir per Bažnyčią. Tam būtinas glaudžiausias ryšys su Katalikų Bažnyčios hierarchija: Apaštalu Sostu ir vietų vyskupais. Palaimintasis pabrėžtinai ragina vienuolius, laikantis klusnumo, kiek galint pagelbėti hierarchijai, atliekant įvairias pareigas, ypač žemesnes, sunkesnes ir pavojingesnes⁶⁹.

Turint galvoje ypatingą pašvęstųjų vietą Bažnyčioje, išplaukia jų pareiga protu ir širdimi pritarti vyskupų mokymui. Iš tokio sūniškos meilės liudijimo jėgų ir veiksmingumo semiasi Dievo tautos apaštalavimas⁷⁰.

Tas pačias mintis gyvai išreiškia pal. Jurgis: „Tegul visi žino esą visiškai pasiaukoję tarnauti Dievui ir Bažnyčiai. Todėl visų pirma turi rūpestingiausiai ir stropiausiai saugoti katalikų tikėjimo grynumą ir teismumą“⁷¹.

Vita consecrata Nr. 52 kalbama apie įvairių institutų vienybę. Vienuolijų bendravimo reikalą, ypač dalijantis patyrimu ir dvasingumu, panašiai aptarė ir palaimintasis Jurgis⁷².

Vita consecrata Nr. 57 ir 58 aptariamas pašvęstųjų moterų vaidmuo ir naujos moterų institutų buvimo ir veiklos perspektyvos Bažnyčioje. Adhortacijoje pripažįstama, kad moterys pagrįstai reikalauja peržiūrėti jų dalyvavimą įvairiose socialinio ir bažnytinio gyvenimo srityse.

⁶⁵ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1913 IV 9, p. 73.

⁶⁶ Plg. V. Bagdanavičius, *Vienuolinis gyvenimas*, p. 46–47.

⁶⁷ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 47.

⁶⁸ Plg. ten pat, 49.

⁶⁹ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 22.

⁷⁰ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 46.

⁷¹ J. Matulaitis, *MVVMD*, 23.

⁷² Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910 X 23, p. 7; J. Matulaitis, *MVVMD*, 26.

Skaitydami *Marijonų vienuolijos vedamąją mintį ir dvasią ir Vargdienių seselių vienuolijos vedamąją mintį ir dvasią*, pastebime, kad abi yra tapačios, tik pakeičiama giminė. Šiuo atžvilgiu palaimintasis Jurgis yra ištis modernus.

2.4. Vertybių derinimas

Adhortacijoje nurodoma, kad ugdant vienuolius daugiausia dėmesio turi būti skiriama žmogiškam, kultūriniam, dvasiniam, pastoraciniam ugdymui, ypač šių aspektų sujungimui. Ugdymas turi būti visapusiškas ir apimti visas krikščioniško gyvenimo ir pašvęstojo gyvenimo sritis, nes juo siekiama perkeisti visą asmenį, visus jo individualybės, elgesio ir intencijų aspektus⁷³.

Pal. J. Matulaitis laikosi klasikinio teologinio Šv. Tomo Akviniečio apibrėžimo, kad malonė negriauna prigimties, bet ja remiasi ir ją išstbulina. *Vedamojoje mintyje ir dvasioje* keliuose paragrafuose nuosekliai dėstomos mintys apie antgamtinio ir gamtinio prado derinimą vienuoliniame gyvenime ir siekiant tobulybės. Nr. 8 raginama ugdyti žmogiškąjį aspektą, ypač siekti doros, mylėti tiesą ir teisingumą, plėsti ir lavinti savo gabumus, tinkamai elgtis su žmonėmis. Nr. 9 raginama, siekiant šventumo, tobulai atlikti kasdieninius darbus ir pareigas, kad žmonės „matytų gerus jūsų darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje“ (*Mt 5,16*). Nr. 10 vienuoliai skatinami šalia pareigų ir uždavinių bendruomenėje atsidėti ir įgimtų polinkių lavinimui mokslo, meno, amatų srityje, tapti net jų specialistais Bažnyčios, vienuolijos ir artimo labui. Nr. 11 nurodoma ugdyti dvasinį gyvenimą: įsigilinti į visą Jėzaus gyvenimą, geriau Jį pažinti ir įgyti Jo dvasios, suderinti savo valią su Jo valia, visą savo gyvenimą su Jo gyvenimu.

Toliau adhortacijoje *Vita consecrata* pašvęstieji raginami per dialogą su aplinkos kultūra ugdyti apaštališką nusiteikimą, mokėjimą prisitaikyti, iniciatyvą. Taip pat svarbu, kad bendruomenių nariai puoselėtų norą vieningai gyventi sunkų gyvenimą, jungtų Dievo meilę su brolių ir seserų meile ir patirtų, jog malda yra apaštalavimo siela, o apaštalavimas gairė ir skatina maldą⁷⁴.

Palaimintasis Jurgis irgi pabrėžia šių vertybių derinimo svarbą, nurodo, kad būtina derinti: principų tvirtumą ir priemonių lankstumą, dvasinį brandumą su aktyvumu – ėjimu į visuomenę, asmenų atranką ir jų parengimą atskiriems uždaviniams pagal jų gabumus bei polinkius. Jis pabrėžia autoriteto reikšmę, tačiau ragina paisyti ir asmenų laisvės. Vie-

⁷³ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 65.

⁷⁴ Plg. ten pat, 67.

nuolyno išorinė tvarka nebūtų prasminga, jei nebūtų derinama su atskiro asmens sąžinės balsu. Klusnumas derinamas su asmens veikimo ir apaštalavimo iniciatyva; patiems apaštalaujant, traukti į veiklą ir kitus⁷⁵. Vidinės maldos ir mąstymo gyvenimas jungiamas su intensyviu viešu veiklumu Dievo garbei, su apaštalavimo darbais. Savo asmenybės lavinimą liepiama derinti su Bažnyčios ir ypač vienuolijos reikalais ir nauda. Asmeniškumas derintinas su visuomeniškumu⁷⁶. Savo ruožtu vyresnieji turėtų mokėti energiją, reikiamą aštrumą ir dvasios stiprybę jungti su meilumu ir malonumu⁷⁷.

2.5. Askezė

Vita consecrata Nr.38 pavadintas *Malda ir askezė, dvasinė kova*. Siekiant šventumo, reikia ryžtis dvasios kovai. Būtent dvasinė kova su blogio trilogija (adhortacijoje aptariamoms pagundoms, kurias velnio gudrybė rodo kaip gėrį) visada yra aktuali. Širdis yra nematomos kovos vieta.

Nuo amžių dvasiniai autoriai Jokūbą laiko vidinės kovos pavyzdžiu (plg. *Pr* 32,23–31). Naujas Jokūbo vardas Izraelis – Dievo matymas. Vienuolis auga ištvermingai stovėdamas prieš Dievą per išbandymo naktį. Pašaukimą į šventumą galima suvokti ir ugdyti vien tik tyloje adoruojant begalinę Dievo transcendenciją. Tylėjimas leidžia kalbėti Kitam, leidžia suprasti Jo žodžius. Konkrečiai čia reikia didelio maldos ištvermingumo. Malda yra tikriausias veiksmas, kurį žmogus atlieka santykiyje su Dievu, susitikęs su Dievu.

Palaimintasis Jurgis tokius pačius uždavinius reiškia taip: pamilti tylėjimą, sutelkti savo dvasią, plėsti vidaus gyvenimą, taip pat žodžiais ir darbais mintis dvasinėmis pratybomis kreipti į Dievą, ir vėlgi tam, kad Dievas būtų centre⁷⁸. Taip vyksta vaisingas perėjimas nuo antropologinio susikoncentravimo į save, gūžimosi į asmenį, į Dievo centriškumą.

Adhortacijoje kalbama apie būtinumą išplėsti širdį ir atverti ją broliams⁷⁹.

Taigi šventumas matuojamas ne asketiniais pasisekimais, bet meilės pilnatve. Tobula meilė yra ta erdvė, kurioje ugdomas pašvęstasis gyvenimas.

Pal. Jurgis tai puikiai suprato. Pasak jo, krikščionių šventumas, kylantis jungiant visas dorybes, iš esmės remiasi pašvenčiamąja malone ir

⁷⁵ Plg. S. Yla, *Jurgis Matulaitis*, p. 193–194.

⁷⁶ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 21.

⁷⁷ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.I. 25, p. 45.

⁷⁸ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 43.

⁷⁹ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 38.

meile. Todėl jis ragina vienuolius visokiais būdais laikyti ir ugdyti meilės dorybę⁸⁰.

Kadangi žmogaus prigimtis yra sužeista nuodėmės, askezė pašvęstajam asmeniui yra būtina. Adhortacijoje nurodoma, kad reikia atrasti naujų asketinių priemonių, kaip galingos paspirties autentiškai siekiant šventumo.

Pažvelkime, kokias gi asketines priemones nurodo palaimintasis Jurgis. Pirmiausia, išrauti savimylą, nebijant apmirti, kaip tam Evangelijoje minimam grūdai⁸¹. Išsižadėti savęs, didinti tikėjimą, ugdyti nuolankumo dorybę, maldingumą ir tikrą, karštą, bet išmintingą uolumą⁸². Tai tam, kad vienuoliai pasiektų tokį tobulumo laipsnį, kad už visus darbus ir vargus norėtų vieno atlygio – Jėzaus Kristaus⁸³. Ne kongregacija uždeda vienuoliams asketines priemones⁸⁴, bet jas jie renkasi patys norėdami kilti dorybėse ir tobulinti kitus⁸⁵. Lavindamiesi dorybėje ar praktikoje, turėtų žiūrėti teologijos mokslo, laikytis esmės, tikslo ir dvasios⁸⁶. Vienas didžiausių apsimarinimų, patiriamas vienuoliams, – darbštumas, tikslingas kiekvienos valandėlės panaudojimas⁸⁷. Asketika, ypač maldingumo praktikose, turi būti lanksti⁸⁸. Kontempliacija bei kiti pamaldumo darbai nėra savaiminis tikslas, bet privalo gaivinti didesnę uolumą ir apaštališką dorybę⁸⁹.

Apskritai palaimintojo Jurgio „skelbiamoji asketika atremta į teologiją, prigimtąją etiką, psichologiją, pedagogiką, o ne į svajones ir asmenišką nuožiūrą“⁹⁰.

Vita consecrata Nr. 39 raginama pašvęstuosius organizuoti maldos mokyklas, dvasines priemones ir kt., kurios padėtų žmonėms tobulinti savo maldą ir pažinti Dievo valią savo gyvenime. Visi yra pašaukti tapti šventi, o pašvęstieji turi visiems tą poreikį priminti.

Toks pats raginimas ir pal. J. Matulaičio *Užrašuose*: „Būtinai turi mums kiekvienam rūpėti, kad ne tiktai patys kaskart tobulyn eitume, bet kad drauge ir kitiems taptume dvasiško gyvenimo ir tobulybės parama, versme, židiniu“⁹¹. Pal. Jurgis siūlo vienuoliams, kad savo dvasingumo pratybose leistų dalyvauti pasauliečiams⁹².

⁸⁰ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 7.

⁸¹ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910.XI.17, p. 25.

⁸² Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 21.

⁸³ Plg. ten pat, 20.

⁸⁴ Plg. ten pat, 37.3.

⁸⁵ Plg. ten pat, 38.

⁸⁶ Plg. ten pat, 37.6.

⁸⁷ Plg. ten pat, 44.

⁸⁸ Plg. ten pat, 37.1.

⁸⁹ Plg. ten pat, 37.2.

⁹⁰ Vysk. M. Reinys, *Atsiminimų šviesoje*, kn: *Arkiavyskupas Jurgis Matulevičius*, red. K.Čibiras, Marijampolė, 1933, p. 97.

⁹¹ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910.XI.18, p. 26.

⁹² Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 37.

2.6. Bendruomenė, vyresnieji ir nauji nariai

Pirmiausia pažvelgsime į bendruomeninio gyvenimo teologiją.

Vita consecrata mažai kalba apie bendruomeninį gyvenimą, nes broliškas gyvenimas bendruomenėje yra aptariamas 1994 m. vasario 2 d. paskelbtame konsekruoto gyvenimo institutų ir apaštalinio gyvenimo bendrijų kongregacijos dokumente *Broliškas gyvenimas bendruomenėje*: „Bendruomenės gyvenimas privalo apčiuopiamai parodyti, kad broliška vienybė, prieš būdama tam tikra misija, yra teologinė terpė, kurioje galima patirti mistinį prisikėlusiojo Viešpaties buvimą“⁹³. Tai įvyksta per bendruomenę sudarančiųjų tarpusavio meilę.

Be Šventosios Dvasios veikimo neįmanoma gyventi broliškai. Dvasia įjungia sielą į bendrystę su Tėvu ir Jo Sūnumi Jėzumi Kristumi, į bendrystę, kuri yra broliško gyvenimo šaltinis. Bendruomenė turi turėti dvasią, kurią teikia malda. Tai pirmasis bendruomenės aktas yra malda, nuolatinis vienybės maldavimas, Eucharistija ir Žodžio klausymasis. Nėra tikros vienybės be nesavanaudiškos tarpusavio meilės, kuri reikalauja tarnauti kitiems ir kitus suprasti, mokėti atleisti. Dėl Šventosios Dvasios į širdis liejamos meilės atsiranda vidinis poreikis viską turėti bendra: medžiagines gėrybes, dvasinę patirtį, idealus ir gailestingos meilės tarnystę⁹⁴. Švč. Marija pašvęstiesiems yra ištvėringo tarnavimo mokytoja – ji visa savo būtybe yra Viešpaties tarnaitė. Tarnauti – tai aukoti save. Taip pašvęstieji tarnauja savo bendruomenėse vieni kitiems.

Pal. J. Matulaitis panašiai mąstė apie bendruomeninį gyvenimą. Stipriausias meilės ryšys ir vienybės pamatas gali būti tik Dievo ir Viešpaties Jėzaus Kristaus meilė, Bažnyčios ir vienuolijos meilė, kuri, eidama iš Dievo, apima ir pačią vienuoliją, ir visus artimus⁹⁵. Meilė palaikoma tarnavimu, kuklumu, pagarba, meilium ir nuoširdžiu patarimu ar išpėjimu⁹⁶. Tai visi turėtų siekti broliškos meilės ir taikaus sugyvenimo. „Bendras gyvenimas, paremtas tikra meile, daugiausia padės mūsų mūsiškiams ir savimylą išrauti, ir artimo meilės išmokti, ir kiekvieną padarys tinkamą kaip reikiant visuomenės santykiams užmegzti ir juos gerai palaikyti“⁹⁷.

Dievui pašvęstajam gyvenimui visada buvo svarbios vyresniųjų, net ir vietinių, funkcijos. Būtina vyresniųjų funkcija yra stiprinti brolišką vienybę ir išlaikyti pasižadėtą klusnumą. Vyresnieji yra svarbiausi bendruomenės atsakingieji, vadovaujantys pašvęstiesiems dvasinio tobulėjimo ir

⁹³ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 42.

⁹⁴ Plg. ten pat, 42.

⁹⁵ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 46.

⁹⁶ Plg. ten pat, 47.

⁹⁷ Ten pat, 45.

apaštalavimo kelyje. Vyresnysis turėtų mokėti įtraukti į valdymosi procesą ir kitus, bet lemiamas žodis priklauso jam pačiam⁹⁸.

Pal. J. Matulaitis labiau pabrėžia bendrą narių atsakomybę už vienuolijos dvasinę gerovę. Kiekvienam vienuoliui rūpi jo paties asmeniškasis šventumas, o visiems drauge, ypač vyresniesiems, turi rūpėti visos vienuolijos tobulėjimas ir pažanga.

Apžvelgęs gerai organizuojamos vienuolijos naudą darbų ir dvasios pažangai, pal. Jurgis ragina: „Tegul tad neabejodami išsirenka vienuolijai vesti ir valdyti geriausius iš savo tarpo vyrus, apdovanotus geriausiomis ypatybėmis“⁹⁹. „Pirmutinis gero vyresniojo privalumas, kad jis būtų kuo labiausiai su Viešpačiu Dievu susivienijęs ne tik per malda, bet ir atlikdamas reikalus ir darbus dirbdamas“¹⁰⁰.

Dievui pašvęstojo gyvenimo misija ir institutų gyvybingumas priklauso nuo ištikimybės, su kuria pašvęstieji realizuoja savo pašaukimą¹⁰¹. Nė vienas negali jaustis saugus ir uolus, kad jam nereikėtų saugoti ištikimybės, dėl to adhortacijoje patariama institutams rūpintis nuolatinio ugdymu¹⁰².

Pašvęstojo gyvenimo ateitis priklausys nuo to, kiek pašauktųjų kilniai atsilieps į Viešpaties kvietimą. Adhortacijoje raginama skatinti Bažnyčią prisidėti prie Šventosios Dvasios veikimo, t.y. skirti pačias geriausias jėgas skatinti pašaukimams, ypač rūpintis jaunimo pastoracija¹⁰³. Pašaukimų skatinimas turėtų būti sutartinis visos Bažnyčios išsipareigojimas¹⁰⁴.

Pal. J. Matulaitis irgi panašiai mano, kad vienuolijos pažanga priklauso ne tiek nuo organizacijos, nuo įstatų ar instrukcijų, kiek nuo asmenų, sudarančių vienuoliją. Dėl to palaimintasis ragina vienuoliją rasti, telkti ir ugdyti pašaukimus, nesigailint tam nei lėšų, nei pastangų¹⁰⁵. Palaimintasis kalba ir apie nuolatinį ugdymą, t.y. būtinybę nuolat ugdyti ir mokytis „savuosius“ pirmiausia eiti dvasinių dalykų ir tobulybės keliu, o pasikui – gerai atlikti savo pareigas¹⁰⁶.

⁹⁸ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 43.

⁹⁹ J. Matulaitis, *MVVMD*, 26.

¹⁰⁰ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.I.25, p. 44.

¹⁰¹ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 64.

¹⁰² Plg. ten pat, 69.

¹⁰³ Plg. ten pat, 64.

¹⁰⁴ Plg. ten pat, 69.

¹⁰⁵ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 29.

¹⁰⁶ Plg. ten pat, 57.

2.7. Kryžius vienuolių gyvenime

„Nukryžiuotojo Kristaus kontempliavimas įkvepia visus pasaulius; juo drauge su pagrindine Šventosios Dvasios dovana prasideda visos dovanos, ypač pašvęstojo gyvenimo dovana.

Po Marijos, Jėzaus Motinos, tą dovaną gavo Jonas, mokinys, kurį Jėzus mylėjo, liudytojas, kuris drauge su Marija stovėjo prie kryžiaus (plg. *Jn 19,26–27*). Jo apsisprendimas visuotiniam pašventimui yra vaisius dieviškosios meilės, kuri jį persmelkia, palaiko, pripildo širdį. Jonas šalia Marijos yra vienas pirmųjų iš ilgos voros vyrų ir moterų, kurie nuo pat Bažnyčios istorijos pradžios iki galo, Dievo meilės paliesti, jaučiasi pašaukti sekti paskui paaukotąjį ir gyvąjį Avinėlį visur, kur tik Jis eis (plg. *Apr 14,1–5*)¹⁰⁷.

Pradžioje adhortacijoje kalbama apie Atsimainymą. Matome, kad Atsimainymas parengia kryžiui. Ant Taboro Mozė ir Elisas „kalbėjo apie Jėzaus išėjimą, būsiantį Jeruzalėje“ (*Lk 9,31*). Krikščioniška egzistencija yra kelias tarp dviejų šviesų: išaukštintos Atsimainymo ir galutinės Prisikėlimo šviesos. Šiame įpareigojančiame „išėjimo kelyje“ glūdi tai, kas priklauso *mysterium Crucis*¹⁰⁸. Krikščionio egzistenciją visiškai apgaubia du etapai – Kryžiaus ir Prisikėlimo paslaptys. Kryžius yra Sūnaus atsakymas Tėvui. Į Tėvo begalinę meilę atsako Sūnaus begalinė meilė. Taip ant kryžiaus Jėzus parodo, ką reiškia būti Tėvo Sūnumi, parodo, kokia yra to kaina. Pašvęstieji, vykdydami Evangelijos patarimus, liudija šitą atsidaivismą, jie yra atminimas. Mielai praranda visus dalykus, kad neprarastų Tėvo. Pašvęstieji pakviesti atrasti dieviškąjį grožį Kristaus kančioje, agapinį dovanos grožį, apsisprendimo grožį. Kryžius nušviečia vienuolių gyvenimo patirtį, nes būtent kančioje priimamas Kristaus pavidalas. Kryžius yra vienuolių gyvenimo mokytojas. Adhortacija skatina patirti Dievo – Meilės tiesą, kviečia prieiti prie kryžiaus. Ragina pašvęstuosius tęsti kankinių gyvenimą. Bažnyčios turtingumas kyla iš kryžiaus¹⁰⁹.

Prie kryžiaus matome du pašvęstuosius – Mariją ir Joną. Taigi prie Nukryžiuotojo Jėzaus kojų yra pašvęstojo gyvenimo dovana. Suprasti pašvęstąjį gyvenimą galime kontempliuodami kryžių. Čia galima suprasti, ką reiškia mylėti žmones dieviška Kristaus Širdimi ir mylėti Dievą žmogiška Kristaus Širdimi¹¹⁰.

Pašvęstieji kaip Mergelė Marija save pašvenčia, kai visiškai įsilieja į kryžiaus slėpinį dėl pasaulio išganymo. Pašvęstieji kaip Marija gimdo

¹⁰⁷ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 23.

¹⁰⁸ Plg. ten pat, 40.

¹⁰⁹ Plg. ten pat, 24.

¹¹⁰ Plg. V. Gambino, *Rekolekcijos –1998*, p. 20.

pasaulį Dievui, padaro įmanomą „perėjimą“ pas Dievą, ištardami savo „taip“ kryžiaus papėdėje. Šventas Kalvarijos kalnas yra pašvęstųjų maldos kalnas, pasišventimo ir misijos prasmė¹¹¹.

Palaimintasis Jurgis apie kryžių kalba labai asmeniškai. Jis noriai priima kryžių iš Tėvo rankų¹¹², pasižada jį, maloningai uždėtą, nešti¹¹³ ir dėkoja už sunkumą, kliūčių kelią, pripažindamas jį saugiausiu ir tiesiausiu, nes tuo keliu patsai Išganytojas ėjo. Rašo, jog, glausdamas prie krūtinės kryžių, yra patyręs ekstazę¹¹⁴. Pats gyvenime daug iškentęs, mokėjo prasmingai naudotis kryžiumi, ne tam, kad nukryžiuotų kitus. O vienuoliams perduoda savo patirtį: „Pažinkime iš tų žodžių [Rom 8,35–39], kur yra mūsų stiprybė: visiškame savęs išsižadėjime ir visiškame Dievo numylėjime, visiškame Kristui atsidavime, su Juo susivienijime, susiliejiame. Laikykime apkabinę Viešpaties Jėzaus kryžių, o jokios galybės mums nepakenks, jokios galybės mūsų nesutrukdydys, neužtvenks mums kelio“¹¹⁵.

Pašaukimas pašvęstajam gyvenimui, nepaisant jo atsižadėjimų ir išmėginimų, netgi per juos, yra „šviesos“ kelias, kuri saugo Atpirkėjo žvilgsnis: „Kelkitės, nebijokite!“ (Mt 17,7). Tasai Mokytojo pabrąsinimas skirtas kiekvienam krikščioniui, ypač pašvęstiesiems, kurių gyvenimą „palietė“ Kristaus ranka, kurie išgirdo Jo balsą, kuriuos palaiko Jo malonė¹¹⁶.

Pal. Jurgis Matulaitis, mirties valandą laimindamas Marijonų vienuoliją, taria: „Rikiuokitės, pasišvęskite! Rikiuokitės ir pasišvęskite!“

„Rikiuotis, tai yra, kaip supratau, laikytis vienybės ir suburtom jėgom stoti į frontą dėl Kristaus ir Evangelijos. Rikiuotis, kad stiprūs būtume, pasišvęsti, kad kovą laimėtume“¹¹⁷.

Palaimintasis, misijos žmogus, vienuolijai perduoda karštą skatinimą stoti į kovą dėl Kristaus ir Bažnyčios. Tai skatinimas vienuoliams, kurie, kaip esame sakę, misijoje veikia ir savo pasišventimu, ir „susirikiavimu“ – brolišku gyvenimu bendruomenėje. Tai papildantis, aukščiau siekiantis raginimas. Pabrąsinantį „Kelkitės, nebijokite!“, papildoma skatinantis „Rikiuokitės, pasišvęskite!“. Kad tai būtų įgyvendinta, reikia būti gyvai persiėmusiems Kristaus žodžiais.

¹¹¹ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 28.

¹¹² Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.II.3, p. 45.

¹¹³ Plg. ten pat, 1911.VIII.17, p. 64.

¹¹⁴ Plg. ten pat, 1911.I.13, p. 33.

¹¹⁵ Ten pat, 1911 III 7, p. 63.

¹¹⁶ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 40.

¹¹⁷ Kun.dr. Ig. Česaitis, MIC, *Paskutinės valandos*, kn: *Arkivyskupas Jurgis Matulevičius*, red. K.Čibiras, p. 51.

3. TARNAVIMAS DIEVUI IR ŽMOGUI

3.1. Tarnaujanti bendruomenė

Vita consecrata Nr.75 prasideda *Jn 13,1-2.4-5* – Jėzus plauna mokiniams kojas. Kojų plovimas parodo krikščioniškojo gyvenimo prasmę, nes tai yra visiškai nesuinteresuota meilė, konkreti ir geranoriška tarnystė – tarnystė Dievui ir tarnystė broliams. Tai Jėzaus gyvenimo forma. Per visiškai nesuinteresuotą tarnystę Dievui pašvęstasis gyvenimas atskleidžia pasauliui tikrąjį Dievo veidą. Ta nesuinteresuota tarnystė galima tik iš didelės Dievo meilės. Adhortacijoje klausiama, kaip veikimas gali tapti tarnyste, o dar tiksliau, kaip gali tapti dieviškosios agapės, dieviškosios meilės išraiška. Tą atsakymą duoda adhortacija, taip pat duoda ir visa Bažnyčios Tradicija. Taigi nėra krikščioniškos tarnystės, jei ji nekyla iš kontempliacijos¹¹⁸.

Pakilus kontemliuoti Dievo veidą, Jo spindesį, grožį ir meilę ir kontemliuojant Žodį, tapusį Kūnu ir nužengusį tarnauti, tampa aišku, kad yra prasminga tarnauti. Žodis nužengė, t.y. nusižemino. Pašvęstasis, primdamas tarnystę, džiaugiasi, kad seka tarnaujančiu Viešpačiu.

Kad galėtume pažinti Dievą, nėra nieko geresnio kaip tarnauti, nes tik nusižeminus galima pakilti prie Dievo. Adhortacijoje parodoma tarnystė kaip kontempliacijos vaisius Atsimanymo paslapyje. Petrą, kuris Atsimanymo šviesos sužavėtas sušunka: „Viešpatie, gera mums čia būti!“ (*Mt 17,4*), Jėzus ragina grįžti į pasaulio kelius ir tarnauti Dievo karalystei¹¹⁹. Mergelė Marija yra gyvas įrodymas, kad išskirtinis buvimas su Dievu, būdingas jos pašventimui, ir atsivėrimas pasauliui yra du vienas kitą papildantys elementai.

Pašvęstieji tarnauja bendrai ir tariasi su kitais Bažnyčios komponentais¹²⁰.

Pal. J. Matulaitis, šias tiesas gyvai suvokęs, ragina vienuolius, kad jie tobulintųsi stropiai vykdydami įžadus ir regulas, ir tą šventumą, kurio siekia, „apverstų tikinčiųjų gėriui ir jų dvasios naudai ir tuo būdu gilų Dievo darbų svarstymą suderintų su veikliu apaštalavimu Dievo žodžiui skelbti ir geriems darbams daryti“¹²¹.

Adhortacijoje išreikštas Bažnyčios noras, kad vienuoliai konkrečiai kiekvienoje situacijoje liudytų savo priklausomybę Kristui. Tam tarnauja

¹¹⁸ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 74–76.

¹¹⁹ Plg. ten pat, 75.

¹²⁰ Plg. ten pat, 74.

¹²¹ J. Matulaitis, *MVVMD*, 52.

abitas ar institutų priimtas simbolis. Apranga turėtų būti paprasta, ori ir atitikti pašaukimo prigimtį¹²².

Palaimintasis Jurgis išvelgia, kad išoriniais ženklais neišsiskiriant iš pasauliečių yra lengviau bendrauti su įvairiais žmonėmis, lengviau nešti Kristaus dvasią tarp visokių luomų.

„Rūpinkimės, – rašo jis, – ne paviršutiniais ženklais pasižymėti ir išsiskirti, o tik dvasia, gyvenimo šventumu, tikrai katalikišku grynu mokslu, darbuose sumanumu, priedermių sąžiningu pildymu, Dievo ir artimo meile, darbštumu, tvirtu tikėjimu, uolumu“¹²³.

3.2. Atpažinti laiko ženklus

„Pašvęstasis gyvenimas turi pranašišką uždavinį priminti Dievo skirtą žmonėms planą ir jam tarnauti. Norėdami deramai atlikti tą tarnybą, pašvęstieji privalo gerai pajusti Dievą ir pastebėti savo laiko iššūkius, su Šventosios Dvasios pagalba suvokdami gilią teologinę jų prasmę“¹²⁴.

Pašvęstieji turi būti atidūs Dievo veikimui pasaulyje. Kalbant apie tarnystę, reikia įdėmiai žvelgti į istorinius faktus, nes Dievas veikia istorijoje. Adhortacijoje kalbama apie laiko ženklus. Bet, antra vertus, Dvasia veda į nežinomybę. Norėdamas eiti su Dvasia, negali apsiriboti įprastais sprendimais, bet turi ieškoti atsakymų, atitinkančių laiką. Kur Dievas trokšta, kad Jam tarnautum? Institutai, įsipareigoję vienai ar kitai apaštalinei formai, turi labai rūpintis veikimo dvasingumu¹²⁵. Pašvęstieji turi būti pajėgūs kontempliuoti Viešpatį pasaulio situacijose, matyti Dievo veikimą visuose dalykuose. Pašvęstojo atsakymas – darbas, bendradarbiavimas su Dievo veikimu. Taigi tarnauti ne tik vargdieniams, bet tarnauti ir Dievo planui to vargdienio atžvilgiu, vykdyti naujus evangelizavimo užmojus, tinkamus nūdienos situacijoms.

Vienybę su Bažnyčia saugo ištikimybė reguloms ir konstitucijoms¹²⁶.

Adhortacija baigiama malda, kurioje Šventasis Tėvas paveda pašvęstuosius Švč. M. Marijai, kad jie galėtų pastebėti visus žmonių poreikius ir jiems pagelbėti, bet ypač nešti jiems Jėzų¹²⁷.

Pal. J. Matulaitis *Vedamojoje mintyje ir dvasioje* Nr. 26 kalba apie būtinybę prisitaikyti prie laiko reikalavimų. Nr. 27 nurodo, kad taikytis gali tik tiek, kad nepasikeistų vienuolijos esmė, kad nebūtų „siūbuojanti ir

¹²² Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 25.

¹²³ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911 I 25, p. 44.

¹²⁴ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 73.

¹²⁵ Plg. ten pat, 74.

¹²⁶ Plg. ten pat, 97.

¹²⁷ Plg. ten pat, 112.

atmaininga“. Veikimo pavyzdžiu palaimintasis nurodo šv. apaštalą Paulių, tapusį visiems viskuo, kad tik visus laimėtų Kristui¹²⁸.

3.3. Darbuotis kiekvienoje žemės kertelėje. Įsikultūrinimas

Pašvęstąjį gyvenimą iš kitų išskiria ir apibūdina misionieriška įtampa. Pašvęstieji, visa širdimi mylėdami Dievą, visų Tėvą, negali būti abejingi žinodami, kad daug žmonių nepatiria Dievo meilės Kristuje, todėl jie vienijasi su Bažnyčios misija *ad gentes*, trokšdami, kad Kristus būtų vis labiau pažįstamas ir mylimas. Tai rodo šventų sielų, degančių misionieriškos veiklos troškimu, liudijimai¹²⁹.

Palaimintajam Jurgiui irgi būdingas misionieriškas veržimasis: „Niekad neturi mums nustoti rūpėję tie, kurie nedorybėse skendėja, tie, kurie tikėjimą prastoję arba jo nepažinę tamsybėse klaidžioja toli nuo Kristaus ir Bažnyčios“¹³⁰.

Adhortacijoje pašvęstieji kviečiami kuo aktyviau prisidėti prie Kristaus Evangelijos skelbimo. „Tai pašvęstųjų gyvenimo pareiga – darbuotis kiekvienoje žemės kertelėje ir skelbiant Evangeliją visur, net pačiuose atokiausiuose regionuose, tvirtinti bei plėsti Dievo karalystę“¹³¹.

Misijos stiprina pašvęstąjį gyvenimą, sužadina entuziazmą, pagyvina ištikimybę¹³².

Palaimintajam Jurgiui būdinga kristocentrinė dinamika¹³³; misijos atžvilgiu *Vita consecrata* ir palaimintojo mintys sutampa. Jurgis Matulaitis tikisi, kad Evangelijos dvasiai tarp vienuolių viešpataujant, netrūks tų, kurie norės skelbti Kristų pagonims, nors tiesioginis vienuolijos tikslas – darbas pačioje Bažnyčioje, kur daug krikščioniškų šalių skendi pagonybės tamsybėse, pvz.: Rusija, kur sielos klaidžioja be vadų, Amerika, kur sielos apmirę triukšmingame gyvenime¹³⁴. Pasak pal. Jurgio, uolumo pastangas vienuoliai pirmiausia turi kreipti į tas šalis, „kur Bažnyčios sunkiausia būklė, kur ją, suvaržytą nedorais įstatymais, daugiausia spaudžia, kur vienuolių gyvenimas persekiojamas ar net panaikintas“¹³⁵.

Skelbiant Kristų tautoms, neišvengiamai susiduriama su įsikultūrini-
mo užduotimi, įeinančia į misijų veiklos sritį. Tai svarbus uždavinys, rei-

¹²⁸ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 28.

¹²⁹ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 77.

¹³⁰ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.I.17, p. 36.

¹³¹ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 78.

¹³² Plg. ten pat, 78.

¹³³ Plg. S. Yla, *Jurgis Matulaitis*, p. 182.

¹³⁴ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911 I 25, p. 41.

¹³⁵ J. Matulaitis, *MVVMD*, 18.

kalingas pašvęstųjų brandumo ir ištikimybės. Pašvęstieji yra jam tinkami, nes yra išmokę Kristaus pavyzdžiu nuolat apiplėšti save, atsisakyti medžiaginių gėrybių, taip pat ir savo tautos daugelio aspektų¹³⁶.

Pal. J. Matulaitis paaiškina, kad, dirbujantis sielų ir Bažnyčios labui kituose kraštuose ir nešant Kristaus taiką, svarbu išmintingai prisitaikyti prie visų būdo, kalbos, siekimų ir papročių. Todėl ir ragina vienuolius širdyje gaivinti visuotinę žmonių meilę. Savo tautos meilę vienuolio širdyje turėtų būti valdoma ir virtusi dvasine, antgamtine meile. Palaimintasis įspėja, kad tautiškumo dvasia yra „maras“ kiekvienai vienuolijai, o ypač apaštalinei¹³⁷.

3.4. Evangelizuoti kultūrą

Pats Dievui pašvęstasis gyvenimas gali kultūrą išgryninti ir perkeisti, kaip tas evangelinis raugas, jei tik nestokoja pranašiškos jėgos¹³⁸. Pašvęstasis gyvenimas stiprėja, kai jo žvilgsnis nukreiptas aukštyn ir vienuolių „taip“, ištartas vien Dievui, padeda kelti pasaulį.

Palaimintasis Jurgis kalba apie pareigą dirbuotis maloningai ir brandžiai¹³⁹. Darbuodamiesi, kad visa būtų atnaujinta Kristuje, kad visur būtų skleidžiamas Kristus, ir patys nuolat Kristaus dvasios gaivinami, pašvęstieji geriausiai patarnaus visuomenei, kurioje gyvena, ir visai žmonių giminei¹⁴⁰. Pal. J. Matulaitis pataria gerai susipažinti su visuomenės reikalais ir juos bendruomenėje dažnai, netgi kas savaitę aptarti. Tai būtina, siekiant daryti įtaką kitiems¹⁴¹.

Palaimintasis gerai jautė savo visuomenės poreikius. Jis siekė išvesti savo tautą iš dvasinių pavojų, išlaikyti nors mažoje tautoje pusiausvyrą, kai revoliucinės srovės įvairias vertybes skaldė iki kraštutinių ribų. Dėl to numatė, kad vertybės derintinos vienuolijų veiklos ir krikščioniškų sąjūdžių pagrindu. Tai buvo naujas siūlymas, kaip skleisti kultūrą. Vertybių derinimą filosofijoje ir pedagogikoje toliau tobulino S. Šalkauskis¹⁴². Novatoriškais siūlymais skleisti kultūrą pal. Jurgis priklausė tiems steigėjams ir steigėjoms, kurie suvokė savo gyvenamo meto poreikius ir gebėjo juos tenkinti¹⁴³.

¹³⁶ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 79.

¹³⁷ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 25.

¹³⁸ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 80.

¹³⁹ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 51.

¹⁴⁰ Plg. ten pat, 24.

¹⁴¹ Plg. ten pat, 50.

¹⁴² Plg. S. Yla, *Jurgis Matulaitis*, 193–195.

¹⁴³ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 80.

Adhortacijoje kalbama apie kultūros rėmimo reikalą ir apie Bažnyčioje ryškų kultūros ir tikėjimo dialogo poreikį. Pašvęstieji raginami skelbti Dievo žodį taip, kad „Kristaus šviesa išsiskverbtų į kiekvieną žmonių gyvenimo sritį ir išganymo fermentas iš vidaus perkeistų socialinį gyvenimą, padėdamas išitvirtinti evangelinių vertybių kupinai kultūrai“¹⁴⁴.

Pal. Jurgis *Užrašuose* apie tai kalba labai konkrečiai: „Ar neturėtume stengtis visur įlįsti, įsibrukti, kur tik galima kas nors dėl Kristaus ir Jo Bažnyčios pasipelninti, <...> – į visokias draugijas ir įstaigas, į visokias šalis ir viešpatijas, o ypač į didelius miestus, prie universitetų, prie jaunomenės, kad tenai įnešus Kristų, kaip dabar iš ten paeina klaidingas mokslas, taip paeitų iš ten tikras Kristaus mokslas, į darbininkų draugijas ir sąjungas, kad jos būtų Kristaus tikėjimo ir Bažnyčios atspirtis ir apginklas, kaip jos dabar yra dažnai visokių maištininkų ir riaušininkų židinis ir įrankis“¹⁴⁵.

Palaimintasis įspėja, kad priemonės netaptų tikslu. Priemonės – tai mokyklos, draugijos, laikraštija ir pan., o tikslas – vesti žmones į išganyimą atgailos, tikėjimo, Dievo ir artimo meilės keliu¹⁴⁶.

Kad apaštalavimas nebūtų paviršutiniškas ar neapdairus, pašvęstasis gyvenimas turėtų atnaujinti ryžtą siekti kultūrinio aktyvumo, išpareigojimą studijoms, suprantamą kaip nepasotinamą troškimą pažinti Dievą¹⁴⁷.

Anuomet palaimintasis Jurgis taip pat kėlė pažangos idėją. Skatino daryti pažangą tobulinant save taip, kad tai būtų tarnavimas Dievui¹⁴⁸. Įsakmiai kalbėjo ir apie tobulėjimą žemiškojo veikimo srityse¹⁴⁹.

3.5. Bendradarbiavimas su pasauliečiais

Pastaraisiais metais pastebėta, kad Bažnyčia pasaulyje reiškiasi visapusiškiau ir riškiau, kai įvairūs jos nariai jungia savo jėgas. Taip prasidėjo naujas, kupinas vilčių pašvęstųjų asmenų ir pasauliečių ryšių istorijos tarpsnis¹⁵⁰.

Adhortacijoje atsargiai kalbama apie šią naują sritį. Bendradarbiavimas gali pasireikšti dvasinėje srityje – taip instituto dvasingumas plisėtų ir už jo ribų¹⁵¹, ar pastoracinėje – pašvęstieji galėtų bendradarbiauti orga-

¹⁴⁴ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 1996, 98.

¹⁴⁵ J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.X.25, p. 14, 15.

¹⁴⁶ Plg. ten pat, 1911.I.16, p. 36.

¹⁴⁷ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 98.

¹⁴⁸ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 4.

¹⁴⁹ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910 XI 17, p. 22.

¹⁵⁰ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 54.

¹⁵¹ Plg. ten pat, 55.

nizacijose, kurių tikslas lengvinti žmonių vargą. Institutų savanoriai turėtų būti taip ugdomi, kad savo veiklą grįstų antgamtiniais motyvais ir derintų su instituto vyresniaisiais¹⁵². Tačiau pašvęstieji turi ugdyti savo brangiausią dovaną – dvasią¹⁵³.

Palaimintasis Jurgis apaštalavimo srityje yra drąsus. Jis iškelia vienuolijai itin svarbią užduotį: telkti ir organizuoti pasauliečius, mylinčius Dievą ir Bažnyčią. Juos gerai išmokyti tikėjimo, uždegti šventu uolumu ir taip paruošti apaštalavimo darbui. Tai būtų didelė pagalba kunigams, ypač ten, kur kunigai negali priėti. Pal. Jurgis *Užrašuose* apie tai kalba daug ir išsamiai¹⁵⁴. Pasauliečių įtraukimą į apaštalavimo darbus jis laiko ypatingu dabartinių laikų uždaviniu¹⁵⁵.

3.6. Atnaujinti įsipareigojimą auklėjimo srityje

Adhortacijoje pašvęstieji raginami aktyviai prisidėti prie esminės Bažnyčios misijos – auklėjimo, nes pašvęstojo gyvenimo institutuose yra sukauptas auklėjimo tradicijos paveldas, gausus dvasinis tiesos pažinimas, pašvęstiesiems būdingas Dievo žodžio klausymas ir dvasingumo skyrimas¹⁵⁶. Meilė vargšams ypač rodoma vaduojant juos iš paties didžiausio vargo, kultūrinio ir religinio ugdymo stokos. Dėl to vienuolinių institutų nariai turėtų atnaujinti įsipareigojimus auklėjimo srityje ir imtis darbo įvairių tipų ir lygių mokyklose, universitetuose ir institutuose, netgi valstybinėse auklėjimo struktūrose¹⁵⁷.

Pašvęstieji raginami talkinti auklėjimo darbe, kuriuo Bažnyčia atsako į visuomeninius bendravimo iššūkius. Būtent mokyti etikos požiūriu vertinti programas ir tinkamai naudotis žiniasklaidos priemonėmis, gerinti atsakingųjų asmenų religinį išprusimą¹⁵⁸.

Pal. J. Matulaitis gerai suprato ir *Užrašuose* gyvai išreiškė auklėjimo svarbą. Jis kalba apie tai, kad būtent nuo auklėjimo, lavinimo reiktų pradėti visus visuomenės atnaujinimo Kristuje darbus. Palaimintasis įžvelgia, kad žmonių gerovė priklauso nuo proto, valios ir širdies palinkimo į gera, todėl ir iškelia užduotį žmogų auklėti Kristaus dvasia, protą apšviesti tikra tiesa, jo valią palenkti į Dievo valios vykdymą, širdį uždegti karšta Dievo ir artimo meile¹⁵⁹.

¹⁵² Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 56.

¹⁵³ Plg. ten pat, 55.

¹⁵⁴ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.III.5, p. 56.

¹⁵⁵ Plg. ten pat, 1910.X.27, p. 19.

¹⁵⁶ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 98.

¹⁵⁷ Plg. ten pat, 97.

¹⁵⁸ Plg. ten pat, 99.

¹⁵⁹ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1910.XI.17, p. 22.

Pal. Jurgis kalba ir apie visuomeninio bendravimo priemones, kaip apie būdą geriau ir lengviau žmones patraukti prie Kristaus. Kartu išpėja apie pavojų jose paskęsti, sustoti, pamiršus savo tiesioginį uždavinį, ragina nepaversti jų tikslu¹⁶⁰.

3.7. Dialogas su visais

Prieš aukodamasis už pasaulio išgelbėjimą, Jėzus maldavo Tėvą vienybės (plg. Jn 17,21–23). Pašvęstasis gyvenimas yra bendrystės ženklas, skelbiantis pasauliui tai, ką Dievas sako asmeniui, trokštančiam autentiško ryšio su Juo ir kitais. Žmogus trokšta bendrystės ir tikros laimės. Tik Kristuje jis pasiekia pilnatvės malonę.

Šiais laikais pašvęstiesiems reikia labiau nei anksčiau skelbti bendrystę kaip tikrovę, kur asmenys iš tiesų atranda save, leisdami būti mylimi ir mokydami nuoširdžiai dovanoti save kitiems. Taip pašvęstieji susiskaldžiusiame pasaulyje tampa vienybės ženklais. Bažnyčia pašvęstojo gyvenimo bendruomenėms yra patikėjusi užduotį – tęsti meilės dialogą pasaulyje, skleidžiant bendrystės dvasingumą pirmiausia savo vidaus gyvenime, paskui bažnytinėje bendruomenėje ir už jos ribų¹⁶¹.

Pašvęstojo gyvenimo asmenims skirta ypatinga užduotis – skleisti vienybę, todėl svarbiausias jų troškimas ir įpareigojimas – siekti vienybės tarp visų, tikinčių Kristų. Tai reiškia paties Kristaus maldą padaryti sava. Tai įpareigojimas ekumeninei maldai ir nuoširdžiam Evangelijos liudijimui, kad Šventosios Dvasios jėga išnyktų susiskaldymas tarp krikščionių¹⁶².

Pašvęstasis gyvenimas, kitų religijų išpažinėjams liudydamas neturtingą, nuolankų ir skaištų gyvenimą, persmelktą broliškos meilės visiems, dalyvauja Bažnyčios misijos dalyje, būtent tarpreliginiame dialoge.

Pal. J. Matulaičio raštuose nerandame tiesioginio raginimo remti ekumenizmą. Šioje srityje jis, ištikimas Šventajam Sostui, nepralengia savojo meto Bažnyčios sampratos. Palaimintasis rūpinasi darbu tarp stačiatikių, bet tik tuo tikslu, kad plistų katalikybė. Tam numato įtikinėjimo priemones, kaip antai: nekritikuoti, o dirbti pozityvų darbą, rodyti pavyzdį, steigti draugijas, kurios melstų atvirumo¹⁶³. Pal. Jurgis yra atviras visiems ir pastebi, kiek yra pasiekę kitų konfesijų krikščionys apaštalavimo srityje, pavyzdžiui, protestantų Išganymo Kariuomenė lanko skurstančius; tokį darbą pripažinęs tinkamu, mano, kad vienuoliai broliai galėtų

¹⁶⁰ Plg. ten pat, 1911.I.16, p. 36.

¹⁶¹ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 51.

¹⁶² Plg. ten pat, 100.

¹⁶³ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.XI.28, p. 100.

veikti jų pavyzdžiu¹⁶⁴. Palaimintasis troško santarvės, nei valstybių sienos, nei tautybės, nei tikėjimai jam neskirstė žmonių¹⁶⁵. Jis visiems padėjo – antai Lenkijos valdymo metais kiek galėdamas Vilniuje užtarė ir gynė žydus¹⁶⁶. Žiūrėdamas Dievo garbės, Bažnyčios labo ir sielų išganymo, pakilęs aukščiau už tautinius ir politinius ginčus, taip jis traukė sielas.

3.8. Imtis pačios sunkiausios misijos

Pašvęstieji, visą savo gyvenimą visiškai atidavę Dievui ir broliams, seka Išganytoju, kuris iš meilės tapo tarnu. Ir tokiu būdu liudija pasauliui, kad gyvenant Kristumi galima Jam tarnauti kituose, išeiti į misijos frontą ir nebijoti pačios didžiausios rizikos¹⁶⁷.

Palaimintasis Jurgis karštai ragina vienuolius žengti sunkumų ir rizikos keliu, eiti ten, kur grūmoja pavojai, kur trūksta Bažnyčiai darbininkų, kur apleista dirva¹⁶⁸, kur prieš Kristų kovojama, ir ten darbuotis, kovoti dėl Kristaus ir net galvą padėti¹⁶⁹. Ragina pasižymėti tvirtumu, kad būtų įveikti sunkumai¹⁷⁰, nepaisyti sunkumų, išverti pašaukimą¹⁷¹.

Vykdydami evangelinio neturto patarimą, Dievui pasišventusieji dalyvauja Viešpaties prisiūtamame neturte ir išgyvena tai nesavanaudiškai aukodamiesi mažai žinomiems ir dar mažiau pripažįstamiems reikalams¹⁷².

Pal. J. Matulaitis ypatinga neturto žyme laiko garbės vietų atsisakymą, o vienuoliją skatina ugdyti ir auklėti žmones, nebijančius nė žemiausių ir prasčiausių, žmonių akimis, vietų¹⁷³, žmones, pasiryžusius pagelbėti vyskupams ten, kur pavojingiausia pareiga ar darbas, kurio niekas nenori¹⁷⁴.

3.9. Tarnauti patiems vargingiausiems

Dievui pasišventusieji, sekdami Jėzaus tarnavimo pavyzdžiu (plg. Mt 20, 28), geriausiaisiais savo istorijos laikotarpiais pasižymėjo tarnavimu

¹⁶⁴ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1913.I.12, p. 68.

¹⁶⁵ Kan. J. Tumas, *Atsiminimų šviesoje*, kn: *Arkivyskupas Jurgis Matulevičius*, red. K.Čibiras, p. 133.

¹⁶⁶ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1913.IX.28, p. 208.

¹⁶⁷ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 76.

¹⁶⁸ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.I.24, p. 41.

¹⁶⁹ Plg. ten pat, 1911.I.17, p. 37.

¹⁷⁰ Plg. J. Matulaitis, *MVVMD*, 21.

¹⁷¹ Plg. ten pat, 17.

¹⁷² Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 90.

¹⁷³ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.II.5, p. 49.

¹⁷⁴ Plg. ten pat, 1911.I.23, p. 70.

patiems vargingiausiems ir neturtingiausiems. Dievo meilę pašvęstieji šiandien geriausiai parodo skelbdami Jėzų Kristų Jo dar nepažįstantiems, Jį pamiršusiems ir ypač beturčiams, atsiduodami iš meilės Viešpačiui ir Jam tarnaudami vargšo asmenyje – ar tai būtų dvasinis, ar materialinis vargšas¹⁷⁵.

Daugelis pašvęstojo gyvenimo institutų ir yra atsiradę tam, kad patenkintų vienokius ar kitokius varguolių poreikius¹⁷⁶. Adhortacijoje pašvęstieji raginami labiausiai rūpintis pačiais neturtingaisiais ir apleistaisiais – ligoniais, seneliais, mirštančiais, narkotikų ir naujų užkrečiamųjų ligų aukomis, padėti jiems kančias aukoti Išganytojui ir taip jungtis į pastoraciją.

Pal. J. Matulaitis nenumatė vienuolijoms tarnavimo tik vargšams kaip specifinės misijos. Būtent jis nori, kad vienuolijos darbo dirva nebūtų susiaurinta, o kad apimtų viską, kas tuo metu svarbu dėl Dievo garbės, Bažnyčios labo ir sielų išganymo, žinoma, atsižvelgiant į vienuolių gabumus ir pasirengimą¹⁷⁷.

Kaip Jonas Paulius II adhortacijoje ir kitomis progomis ragina teikti pirmenybę varguoliams, taip dar pal. Jurgis yra sakęs: „darbą pradėsime nuo vargdienių, nuo mažų vaikelių, nuo didžiausių tamsuolių, nuo labiausiai apleistų; o paskui pamažu, šaknis įleide, stengsimės, kad mūsų darbai augtų ir kerotų, apimdami kad ir plačiausią dirvą dėl didesnės Dievo garbės“¹⁷⁸.

4. ŠVČ. M. MARIJA PAŠVĖSTUJŲ GYVENIME

Švč. Marijos buvimas svarbus kiekvieno instituto bendruomenės vienybei ir pažangai, taip pat ir kiekvieno pašvęstojo dvasiniam gyvenimui¹⁷⁹.

Adhortacijoje sakoma, kad Marija yra „žmogiškojo malonės priėmimo modelis“¹⁸⁰. Terminą *modelis* Bažnyčios mokymas vartoja, kai ypač nori išskirti Marijos šventumą ir paskatinti krikščionis ją sekti kaip ištikiama Viešpaties tarnaitė ir tobula Kristaus mokine. Ištardama „taip“, Marija visiškai pasiaukuoja Sūnaus gyvenimui ir veiklai. Taip ir vienuolis pasišvęsdamas atsiduoda Kristui visa savo žmogyste. Kristus ją paima ir naudoja tam, kad pratęstų savo žemiškąjį gyvenimą.

¹⁷⁵ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 75.

¹⁷⁶ Plg. ten pat, 82.

¹⁷⁷ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.I.24, p. 40–41.

¹⁷⁸ Ten pat, 1911.II.13, p. 55.

¹⁷⁹ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 28.

¹⁸⁰ Ten pat.

Švč. Marija yra „kilnus tobulo pasišventimo pavyzdys“¹⁸¹. Marija gyvena visišku priklausymu Dievui, besąlygišku atsidavimu Jam. Ji tobulai sekė Kristų „iš arčiau“, gyveno Juo ir Jam. Iš visų Dievui pašvęstų asmenų ji yra pirmoji ir labiausiai pašvęsta. Iš visų asmenų, pašauktų sekti Kristumi skaistumu, neturtu ir klusnumu, dalytis Jo gyvenimu, tik tai ji tobuliausiai įgyvendino šį pašaukimą¹⁸². Pašvęstieji randa joje konkretų Dievo Karalystei paaukoto gyvenimo modelį. Ji – kilniausias pasiaukojimo Tėvui, vienybės su Sūnumi ir klusnumo Dvasiai pavyzdys. Pati Marija yra sekimas Kristumi, pakanka sekti ja ir priešime Kristų.

Mergelė Marija „pašvęstajam asmeniui yra ir labai ypatinga Motina“¹⁸³. Šiame lygmenyje pasireiškia pašvęstojo gyvenimo priklausomybė Marijai ir stipriausias ryšys. Pašvęstasis negali gyventi Jėzaus gyvenimu, jeigu negyvena ne tik kaip Marija (*modelis ir pavyzdys*), bet taip pat ir Marijos gyvenimu. Pašaukimas gyventi Kristaus gyvenimo žemėje forma yra kartu pašaukimas gyventi Marijos gyvenimo forma¹⁸⁴.

Sekdamas Švč. Marija, priimdama Marijos perduodamą Meilę, pašvęstasis tampa pajėgus aukoti savo gyvenimą Kristui ir su Juo bendradarbiauti, kad pasaulis būtų išganytas. Todėl sūniškas pamaldumas Marijai yra geriausias būdas išverti pašaukimą ir didžiausia pagalba žengti pirmyn bei pasiekti savo pašaukimo pilnatvę¹⁸⁵.

Palaimintasis Jurgis pamaldumą Marijai ilgą laiką palaikė tik tikėjimu, sūnišku atsidavimu, netgi malda sunkiai ėjosi. Kaip už didžiulę dovaną dėkoja Dievui už ypatingus meilės jausmus Švč. M. Marijos Nekaltajam Prasiidėjimui¹⁸⁶. Pasak palaimintojo Jurgio, Mergelės Marijos globa pašvęstiesiems yra nepajudinamos ramybės ir ištvermės šaltinis audrose ir nedoro pasaulio persekiojimuose¹⁸⁷.

„Ypatingoji mūsų Globėja Nekaltai Pradėtoji Panelė Marija tegu mums rodo kelią ir padeda ‘drauge su Kristumi gyventi ir mirti, drauge darbuotis ir kentėti ir drauge karaliauti’ (2 Tim 2,11–12)“¹⁸⁸.

Pal. Jurgio raštuose trumpai išreikštas esminis pašvęstųjų priklausymas Švč. M. Marijai. Visa kita apie Mariją – Bažnyčios raštuose.

¹⁸¹ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 28.

¹⁸² Jonas Paulius II, *Redemptoris Mater*, Vilnius, 1992, 20.

¹⁸³ Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 28.

¹⁸⁴ *Lumen Gentium. II Vatikano Susirinkimo nutarimai*, Zarasai, 1994, 46.

¹⁸⁵ Plg. Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, 28.

¹⁸⁶ Plg. J. Matulaitis, *Užrašai*, 1911.I.13, p. 34.

¹⁸⁷ Plg. ten pat, 1911.II.6, p. 54.

¹⁸⁸ J. Matulaitis, *MVVMD*, 12.

IŠVADOS

1. Palaimintojo Jurgio Matulaičio raštuose ir Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II adhortacijoje *Vita consecrata* vienuolių gyvenimo samprata yra labai panaši.

Betgi pal. Jurgio požiūris į kai kuriuos dalykus yra platesnis: pvz.: 1) moterų vienuolijos gairės nesiskiria nuo vyrų vienuolijos; 2) pal. Jurgis pabrėžia bendrą vienuolių atsakomybę už savo vienuoliją; 3) ypač skatina įtraukti pasauliečius į apaštalavimo darbus; 4) ragina vienuolius atsakyti išorinių vienuolinių ženklų, kad geriau pasiektų įvairius žmones ir patarnautų sielų išganymui; 5) atskleidžia labai platų vertybių derinimo spektrą; 6) pal. Jurgio šūkis „Rikiuokitės ir pasišvęskite!“ papildoma adhortacijos nurodomą Evangelijos raginimą „Kelkitės ir nebijokite!“

2. Šių laikų Bažnyčios mintis nurodo pašvęstiesiems naujus uždavinius, kaip antai ekumenizmą, tarpreliginį dialogą, kurie Jurgio Matulaičio laikais dar nebuvo tokia prasme iškilę.

3. Adhortacija *Vita consecrata* „skirta pašvęstiesiems asmenims, kad jie žvelgtų aukštyn“¹⁸⁹, o pal. Jurgis raštus skiria asmenims, žvelgiantiems aukštyn, ir konkretizuoja jų veiklą, pritaikydamas ją konkrečioms vienuolijoms.

4. Tikriausiai Sinodo metu niekas necitavo pal. J. Matulaičio raštų, ir negalima būtų tvirtinti, kad jo mintys būtų dariusios tiesioginę įtaką adhortacijos *Vita consecrata* rengimui. Vis dėlto akivaizdžiai matoma, kaip Šventoji Dvasia per įvairių vienuolijų steigėjų charizmas ugdė Visuotinėje Bažnyčioje pašvęstojo gyvenimo dvasią. Čia galėtume išvelgti ir vieną šventųjų bendravimo apraiškų.

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

Jonas Paulius II, *Redemptoris Mater*, Vilnius, 1992.

Jonas Paulius II, *Vita consecrata*, Vilnius, 1996.

Matulaitis J., *Užrašai*, Vilnius, 1998.

Arkiv. Matulevičiaus-Matulaičio Jurgio, M.I.C. Instrukcijos bei nurodymai N. Pr. Šv. P. Marijos arba Marijonų Vienuolijai, Marijampolė, 1928.

Vargdienių Seselių vienuolijos vedamoji mintis ir dvasia, Marijampolė, 1921.

Šventasis raštas, Vilnius, 1998.

II Vatikano Susirinkimo nutarimai, Zarasai, 1994.

¹⁸⁹ V. Gambino, *Rekolekcijos -1998*, p. 78.

- Aliulis V., MIC, Talka Kristui ir Bažnyčia, *XXI amžius*, 1996, Nr. 35, 37.
- Bagdanavičius V., M.I.C. *Vienuolių gyvenimas arkivyskupo Jurgio Matulaičio sampratoje*, Putnam, 1975 [Rankraščio teisėmis].
- Čibiras K. (red.), *Arkivyskupas Jurgis Matulevičius*, Marijampolė, 1933.
- Gambino V., *Rekolekcijos – 1998*, Marijampolė, 1999 [Rankraščio teisėmis].
- Yla St., *Jurgis Matulaitis*, Vilnius, 1993.
- Kučas A., *Arkivyskupas Jurgis Matulaitis-Matulevičius. Gyvosios dvasios apaštalas*, Chicago, 1979.
- Matulis S., M.I.C. *Palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis, M.I.C. Marijonų Gaivintojas 1909–1927*, Nottingham, 1996.

Įteikta 2002 m. vasario mėn.

THE CONCEPTION OF MONASTIC LIFE IN THE APOSTOLIC
ADHORTATION *VITA CONSECRATA* AND IN THE WRITINGS OF
BLESSED JURGIS MATULAITIS

Summary

This study investigates a comparison of the thoughts of Blessed Archbishop Jurgis Matulaitis on the notion of the religious life announced in 1911–1921 with the apostolic adhortation *Vita consecrata* of Pope John Paul II, proclaimed on 25 March 1996, generalizing the fruits of the Bishops' Synod of 1994. In this way the newest thoughts of the Catholic Church about religious life are correlated with the earlier, farseeing thoughts of the Lithuanian founder and educator of religious orders. During the process of the beatification of Archbishop Matulaitis, responsible persons in Rome were amazed at the similarity of his spirit and thoughts with the spirit of the Second Vatican Council. Rev. Stasys Yla pointed out this resonance in 1977 in his biographical essay "Jurgis Matulaitis" saying: "With his insight, ideas, and methods of action Jurgis Matulaitis was at least fifty years ahead of his time".

Although the notion of religious life of the Blessed Matulaitis and that of the Adhortation is very similar, the views of Matulaitis on some issues are broader and at the same time more detailed. For example, Matulaitis is more insightful concerning the spiritual education of the laity in preparing them for the apostolic ministry and also concerning the importance of natural virtues and the coordination of nature and transcendence in the education of the religious orders.

On the other hand, in some places, for example, on the ecumenical question, Matulaitis's view agrees with the opinion of the Catholic Church of his time without surpassing it. Nevertheless, the carried out comparison can be summarized in this way: the Adhortation *Vita consecrata* is "designed for consecrated persons so that they would gaze upwards" while Matulaitis devotes his writings to persons already "gazing upwards" and makes their activity more concrete by applying it to specific religious communities.

